

T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI
REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK BİLİM DALI

**EVLİ BİREYLERİN EVLİLİK UYUM, YAŞAM
MEMNUNİYETİ VE YAŞAM BAĞLILIKLARI
ARASINDAKİ YORDAYICI İLİŞKİLER**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Emine SAKARYA

İstanbul

Şubat 2018

T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI
REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK BİLİM DALI

**EVİLİ BİREYLERİN EVİLİLİK UYUM, YAŞAM MEMNUNİYETİ
VE YAŞAM BAĞLILIKLARI ARASINDAKİ YORDAYICI İLİŞKİLER**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Emine SAKARYA

Tez Danışmanı

Prof. Dr. Bülent DİLMAÇ

İstanbul

Şubat 2018

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü Özgüne,

Bu çalışmamız jüriimiz tarafından Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı YÜKSEK LİSANS TEZİ ÇALIŞMA RAPORU olarak kabul edilmiştir.

Başkan – Tez Danışmanı: Prof. Dr. Bülent DİLMAÇ

Üye: Yrd. Doç. Dr. Ali GORBETOĞLU

Üye: Yrd. Doç. Dr. Besra TAŞ

Onay

Yukarıdaki imzaları, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

Prof. Dr. Ömer ÇAHA

Enstitü Müdürü

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Hazırladığım Yüksek Lisans tez çalışmasında, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığımı ve bu çalışmamda doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilen eserlerden oluştuğunu taahhüt ederim.

19/02/2018

Emine SAKARYA

TEŞEKKÜR

Lisans öğrenciliğimden yıllar sonra başlamış olduğum ve bana ikinci baharı yaşatan yüksek lisans hayatımda hem girdiği derslerimizdeki yaklaşımları ve içtenliğiyle hem de tez çalışmalarım sırasında her aşamada gösterdiği sabır ve alakayla bu tezin yazılmasında en büyük pay sahibi olan tez danışmanım Prof. Dr. Bülent DİLMAÇ hocama teşekkürle başlamak isterim.

Tez jürimde yer alarak bilimsel birikimlerini ve değerli düşüncelerini paylaşan Yrd. Doç. Dr. Ali GURBETOĞLU ve Yrd. Doç. Dr. Besra TAŞ hocalarıma katılımları ve çok değerli önerileri için de teşekkür ederim.

Hayat meşakkatli bir yoldur ve insanoğlu bu yola çıkmayı kendi seçmez. Dünyaya geliş vesilesi olan ailemiz, çocukluk ve ergenlik dönemlerinde yanımda olurlar ve güçleri yettiğince bu meşakkatli yolda bize destek olurlar. Bende beni yetiştiren ve destekleyen aileme de teşekkürü bir borç biliyorum. Sevgili annem, babam ve kardeşlerim hepimize teşekkürler.

Gün gelir doğup büyüdüğümüz dünyadan , kendi tercihlerimizin de söz konusu olacağı yeni bir dünyaya açılır kapılar.Bu yolda sizi anlayacak,size omuz verecek bir can yoldaşı bulursanız dünyanın güllük gülistanlık olur. Benim de dünyamı gülistan eden biri var. Kendisini tanıdığım ilk günden beri hayatımı aydınlatan, yaşam memnuniyetim ve yaşam bağlılığım olan ve evlilik uyumunun benim için vücuda gelmiş hali sevgili eşim Nurettin SAKARYA'ya tüm kalbimle sonsuz teşekkürler.

Ayrıca bu tez çalışmamın tüm aşamalarında bana destek olan, bana sabreden ve evdeki yükümü paylaşan çocuklarım ve kayınvalideme de kucak dolusu sevgiler ve teşekkürler. Ve yine bu dönemde bana desteklerini esirgemeyen okul müdürüm, iş arkadaşlarım ve tüm dostlarıma teşekkür etmek istiyorum. Hepiniz iyi ki varsınız ve iyi ki hayatımdasınız.

ÖZET

EVLİ BİREYLERİN EVLİLİK UYUM, YAŞAM MEMNUNİYETİ VE YAŞAM BAĞLILIĞI ARASINDAKİ YORDAYICI İLİŞKİLER

Bu araştırmanın amacı, evli bireylerin evlilik uyumları, yaşam memnuniyeti ve yaşam bağlılığı arasındaki yordayıcı ilişkilerin incelenmesidir. İlişkisel tarama modeline uygun olarak düzenlenen araştırmada, evli bireylerin evlilik uyumları ile yaşam memnuniyeti ve yaşam bağlılıkları arasında ilişki var mıdır sorusuna cevap aranmıştır.

Çalışma grubu İstanbul ilinde yaşayan 511 evli bireyden oluşmaktadır. Araştırmaya katılan evli bireylerin sosyo-demografik özelliklerine ve evlilik yaşamlarına ait bilgileri elde etmek amacıyla “Kişisel Bilgi Formu”; algıladıkları evlilik uyumunu ölçmek amacıyla “Evlilikte Uyum Ölçeği”, kendi yaşamları ile ilgili memnuniyet algılarını ölçmek amacıyla “Yaşam Memnuniyeti Ölçeği” ve yaşamlarına olan bağlılık duygularını ölçmek amacıyla da “Yaşam Bağlılığı Ölçeği” uygulanmıştır.

Verilerin toplanması aşamasından sonra, elde edilen verilerle ilgili istatistiksel analizler yapılmıştır. Araştırmada, evli bireylerin evlilik uyumları, yaşam memnuniyeti ve yaşama bağlılıkları arasındaki ilişkilerin belirlenmesi ve bu değişkenler aralarındaki ilişkilerin yapısal eşitlik modeli ile sınanması amacıyla yapısal eşitlik modellemesi analizi yapılmıştır. Yapısal eşitlik modellemesi analizi AMOS 19 Programı ile gerçekleştirilmiştir. Ayrıca toplanan verilerin yüzde ve frekans hesapları SPSS 18 paket programı ile gerçekleştirilmiştir.

Analizler sonucunda elde edilen bulgular, evli bireylerin evlilik uyumları artmasıyla ile yaşam memnuniyetinde artış olacağını ortaya koymaktadır. Yine aynı araştırmada bulgular, evli bireylerin evlilik uyumlarının artmasıyla ile yaşam bağlılıklarının da artma olacağını ortaya koymaktadır. Son olarak bu araştırmada evli bireylerin, yaşam memnuniyeti ile yaşam bağlılıkları arasındaki yordayıcı ilişkiler incelendiğinde, pozitif yönlü doğrusal bir ilişki olduğu görülmektedir.

Anahtar Sözcükler : Evlilik , Evlilik Uyumu, Yaşam Bağlılığı, Yaşam Memnuniyeti

ABSTRACT

THE EXAMINATION OF THE PREDICTOR RELATIONSHIPS BETWEEN MARITAL ADJUSTMENT, LIFE SATISFACTION AND LIFE DEPENDENCE OF MARRIED INDIVIDUALS

The purpose of the researcher is to examine the predictor relationships between marital adjustment, life satisfaction and life dependence of married individuals. By the research that is put in order according to relational screening model, the researcher aims to figure out if there is a relationship between marital adjustment, life satisfaction and life dependence of married individuals, or not.

The study group consists of 511 married individuals who live in Istanbul. The attendees are asked to fill "Self-description Form" to have sociodemographic attributes and information about married life of couples; "Marital Adjustment Scale" is applied to measure the perception of the couples on marital adjustment; "Contentment With Life Scale" is applied to measure the perception of the couples on pleasure with their own lives; "The Life Engagement Test" is applied to measure their sense of dependence on their own life.

After collecting data, statistical analyzes were performed on the hand-held data. By the search, structural equation modeling analysis was done to determine the relationships between marital adjustment, life satisfaction and life dependence of married individuals and to test the relationships between these variables by structural equation modeling. Structural equation modeling analysis is carried out with AMOS 19 program. Percentage and frequency calculations of collected data are also performed with the SPSS 18 packet program.

Findings as a result of the analyzes reveal that married individuals will increase their life satisfaction with increasing marital adjustment. In the same research, findings also show that when the marital adjustment of married people increases their life dependence will increase. Finally, it is seen that married individuals have a positive linear relationship when the predictor relationships between life satisfaction and life loyalty are examined.

KeyWords: Marriage, MaritalAdjustment, Life Dependence, Life Satisfaction

TABLULAR LİSTESİ

Tablo No	Tablo Adı	Sayfa No
1.	Katılımcıların Cinsiyete Göre Dağılımı	35
2.	Katılımcıların Eğitim Durumu	36
3.	Yapısal Eşitlik Modelinin Uyumuna İlişkin İstatistiksel Değerler	39
4.	Evli Bireylerin Evlilik Uyumları , Yaşam Bağlılığı ve Yaşam Memnuniyeti Arasındaki Yordayıcı İlişkilere Yönelik Model	41

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sekil No	Sekil Adı	Sayfa No
1	Modele İlişkin Yol Analizi	40

KISALTMALAR

EUÖ : Evlilik Uyum Ölçeği

YMÖ : Yaşam Memnuniyeti Ölçeği

YBÖ : Yaşam Bağlılığı Ölçeği

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

SED : Sosyo Ekonomik Düzey

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ.....	i
TEŞEKKÜR.....	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	iv
TABLolar LİSTESİ.....	v
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	v
KISALTMALAR.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	viii
BİRİNCİ BÖLÜM.....	1
GİRİŞ.....	1
1.1. Araştırmanın Amacı.....	5
1.2. Araştırmanın Önemi.....	5
1.3. Sınırlılıklar.....	6
1.4. Varsayımları.....	6
1.5. Araştırmaya İlişkin Terimler.....	6
İKİNCİ BÖLÜM.....	8
KURAMSAL ÇERÇEVE.....	8
2.1.Evlilik.....	8
2.2.Evlilik Uyumu.....	12
2.2.1.Evlilik Uyumunu Etkileyen Faktörler.....	15
2.2.2. Evlilik Uyumu ile İlgili Yapılan Araştırmalar.....	17
2.3.Yaşam Memnuniyeti.....	22
2.3.1.Yaşam Memnuniyeti ile İlgili Yapılmış Araştırmalar.....	26
2.4.Yaşam Bağlılığı.....	29
2.4.1.Yaşam Bağlılığı ile İlgili Yapılan Araştırmalar.....	31
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	35
YÖNTEM.....	35
3.1. Araştırma Modeli.....	35
3.2. Çalışma Grubu.....	35
3.3. Veri Toplamada Kullanılan Ölçme Araçları.....	36
3.3.1. Kişisel Bilgi Formu.....	36
3.3.2. Yaşam Bağlılığı Ölçeği.....	36

3.3.3. Evlilik Uyum Ölçeği.....	37
3.3.4. Yaşam Memnuniyeti Ölçeği.....	38
3.4. Verilerin Toplanması.....	38
3.5. Verilerin Analizi.....	38
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	39
BULGULAR.....	39
BEŞİNCİ BÖLÜM.....	42
TARTIŞMA.....	42
5.1.Sonuçların Tartışılması.....	42
ALTINCI BÖLÜM.....	45
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	45
6.1.Sonuçların Değerlendirilmesi.....	45
6.2.Öneriler.....	46
EKLER.....	58
Ek.1.Kişisel Bilgi Formu.....	58
Ek. 2.Yaşam Bağlılığı Ölçeği.....	58
Ek. 3.Yaşam Memnuniyeti Ölçeği.....	58
Ek. 4.Evlilik Uyumu Ölçeği.....	58
ÖZGEÇMİŞ.....	64

BİRİNCİ BÖLÜM

Aile, toplum içinde yaşayan en küçük sosyal birlik olarak tanımlanmaktadır. Bu nedenle aile; evrensel bir nitelik taşıyan, duygusal temellere dayanan, kişiyi şekillendirme özelliği olan, toplumun çekirdeğini oluşturup sosyal ve yasal kuralları içeren ve toplumsal kurumlarla etkileşim içerisinde önemli bir yapıdır (Özgüven, 2001). Aile, yerini hiçbir sosyal kurumun alamadığı tek evrensel sosyal grup ve tek evrensel sosyal kurum olarak kabul edilmekte ve ailenin başlangıcı evlenme olarak görülmektedir (Kuşut, 2013). Evlilik ise, toplumun temel birimi olarak tanımlanan, aile yapısını koruyan ve sürdürülmesini sağlayan; kişilerin ihtiyaçlarını karşılayıp, gelecek nesilleri yetiştirebileceği ve kişilerin yaşamları boyunca kurdukları en önemli ilişki biçimlerinden biri olarak kabul edilmektedir (Bıyıkoglu, 2012).

GİRİŞ

Evlilik geniş kapsamlı bir kavram olup birçok kuramcı ve araştırmacı tarafından farklı yönleriyle tanımlanmaya ve açıklanmaya çalışılmıştır. Özgüven (2000)'e göre evlilik; insan neslinin devamını ve yenilenmesini sağlayan, toplumsal ve bireysel olarak insanın kendini gerçekleştirmesi için elzem olan bir kurumdur. Evlilik insanlık tarihinde anlamlı ve önemli bir yere sahiptir ve dünyadaki tüm toplumlarda aile ulusların temel yapısını oluşturur. Tarhan (2012a) evliliği, kültürler arasında değişkenlik olsa da bütün toplumlarda gelenek olarak kalıplaşmış ve resmi şekilde kabul görmüş tek birliktelik durumu olarak tanımlamaktadır. Özügurlu (1985)'ya göre ise evlilik; ayrı ilişkileri ve ilgileri olan kişilerin, birbirleriyle bir dayanışma içinde olduğu, toplum tarafından bir kabullenmeyle oluşmuş bir anlaşma ve bütün cinsel ihtiyaçların da toplumsal yasaklamalar dışında tutularak karşılıklı olarak doyuma ulaştırıldığı ve karşılandığı bir "kaynaşma"dır . Güner (2014)'in tanımına göre ise evlilik, toplumsal kurallara uygun olarak, farklı cinsten iki kişinin, yasalarla güvence altına alınan, sınırları yasalarla çizilmiş bir çatı altında, hakları yasalarla korunan devamlılığı sağlamak üzere çocuk sahibi oldukları bir sistemdir. Evlilik hukuk açısından eşler arasında meşru bir kurum olarak tanımlanmakta ve kurumun meşruluğu; dini, medeni veya yasal olarak kabul görmeyi içermektedir.

Bir başka tanıma göre ise evlilik, kadın ve erkeğin arasında akrabalık bağı oluşturan, insanlık tarihiyle birlikte gelişen ve süreç içinde farklılıklar gösterse de halen var olan bir kurumdur (Erişti, 2010). Evlilik, bireyin karşısındaki partnere bağlılığının yüksek düzeyde

olduğu, iki kişi arasındaki yoğun duygusal bağdır. Bu bağın g¼n geçtikçe daha sağlam bir hal alabilmesi için eşlerin ruhsal ve fiziksel ihtiyaçlarının karşılanması gerekmektedir. Bu ihtiyaçların giderilmesi de evlilik uyumunu ileri derecede etkileyen bir durumdur (Özaydınlık, 2014).

Evlilik uyumu karmaşık bir kavramdır. Kavramın tanımlanması ve kapsamıyla ilgili tartışmaların sürmesine rağmen birbiri ile iyi iletişim içinde olan, evlilik ve aileyi ilgilendiren konularda görüş birliği yapabilen, evliliğin getirdiği sorumlulukları uyumlu bir biçimde alabilen ve var olan sorunlarını da olumlu bir Şekilde çözebilen çiftlerin evliliği, uyumlu bir evlilik olarak tanımlanabilir. Ayrıca evlilikte uyum, bir evliliğin zorunlu ve gönüllü boyutlarının dengeli olması olarak da tanımlanmaktadır (Tutarel-Kışlak,1999). Evlilik uyumu tanımlanırken, birbiriyle iletişim içinde olan, evliliklerini ve ailelerini ilgilendiren konularda ortak bir görüş ve fikir oluşturabilen ve problemlerini yapıcı bir biçimde öz¼me ulaştıran çiftlerin evliliği uyumlu olarak kabul edilmektedir (Tutarel Kışlak ve abuka, 2002).

Evlilik uyumu ve doyumunu kavramları çoğu zaman birbirlerinin yerine kullanılan kavramlar olarak bilinmektedir. Evlilik uyumunun tanımı ve içeriği ile ilgili olarak yapılan tartışmaların devam etmesine karşın birbiri ile etkileşim halinde olan ve ortak fikir birliğine sahip olan çiftlerin beraberliği olarak açıklanabilmektedir. Evlilik uyumu arttıa çiftlerin bireysel ve ortak mutlulukları da artacaktır. Bu özelliğiyle evlilik doyumunu kavramı ile sıklıkla karıştırılmaktadır. İki kavram arasında yüksek korelasyon olması sebebiyle birbirlerinin yerine kullanılmaktadır (Tuzcu,2017).

Evlilik mutluluğu ve evlilik doyumunu, evlilikteki uyuma bağlı olarak gelişmekte ve insan hayatında da önemli bir rol almakta, bu nedenle de evli bireylerin ruhsal durumunu yakından etkilemektedir. Evlilik içinde uyumun bozulmaya başlaması durumunda bu durum, eşler ve var ise çocuklar bakımından aile içinde bir yaşam krizi veya travmaya d¼nüşebilmektedir. Bu travmatik ortam evlilikte mutluluk ya da mutsuzluk olgusunu da gündeme getirir. Evlilikteki uyum ilişkisi eşlerin evlilikten elde ettiği doyumunu ve evlilik mutluluğunu da etkiler. Bunun yanında evlilik uyumu diğer değişkenlerle birlikte gittikçe zorlaşan sosyo-ekonomik koşullar karşısında eşlerin ruhsal sağlığını da koruyan bir faktör olarak evlilik hayatında yer alır (Sardoğan ve Karahan, 2005).

Evlilik ilişkisindeki uyum, evli bir bireyin psikolojik iyilik hali için sahip olması gereken en önemli ilişkilerden biridir. Sosyal, bedensel, ruhsal ve duygusal ilişkileri kapsayan evlilik ilişkisi içinde uyumun sağlanması, evli çiftlerin ve ailelerindeki fertlerin bedensel ve ruhsal sağlıklarının da temelini oluşturan önemli etmenlerdendir (Duman, 2012). Ayrıca evli bireylerin yaşamlarını etkileyen evlilik ilişkisindeki uyumun ne olduğu ve bunu etkileyen diğer unsurların belirlenmesi, boşanma oranlarının yüksek olduğu günümüzde büyük önem taşımaktadır (Güngör ve İlhan,2008).

Bireylerin yaşam doyumlarında evlilik önemli bir yere sahiptir. Evlilik kurumunun sağlıklı ve sağlıksız işlevleri bireyin günlük yaşam etkinliklerini doğrudan etkileyen bir özellik taşımaktadır. Bu alanda yapılan çalışmalar sağlıklı evlilik ilişkilerinin bireylerin yaşam doyumunu olumlu yönde etkileyen bir unsur olduğunu vurgulamaktadır (Tomrukçu, 2010).

Sağlıklı bir evlilik insan için bir mutluluk sığınağı görevini görür. Kişi evinde günün bütün zorluklarından arınabilir ,duygu paylaşımını yaşayabilir.Ayrıca sağlıklı evlilik içinde olan bir birey için kendini güvende hissettiği bir yerdir evi. Evliliğinde güven duygusunu hisseden kişiler de daha mutlu olurlar ve daha uzun yaşarlar (Tarhan,2014).

Yaşam memnuniyeti, bir bireyin içinde yer aldığı yaşam koşullarından memnunluk duyması ve yaşama sevinci taşımasıdır. Yaşam memnuniyeti ile yaşam doyumunun bir çok alanda aynı anlamda kullanıldığı görülmüştür (Akın ve Yalnız, 2015). Canbay (2010)'a göre yaşam memnuniyeti, kişisel talepler, beklentiler ve umutların yanı sıra, özellikle diğer önemli referans grupları ile gerçekleştirilen karşılaştırmalara bağlı olan bilişsel bir değerlendirmedir. TÜİK'in tanımına göre ise yaşam memnuniyeti “beyan edilmiş mutluluk” ya da “öznel refah” kavramları ve bireyin yaşadığı hayatı bütünlük içerisinde olumlu olarak değerlendirmesi anlamında kullanılmaktadır. Aslında yaşam memnuniyeti öznel bir durum olup bireyin yaşam koşullarını kabul etmesi ve hayatsal ihtiyaçlarının karşılanması anlamına gelmektedir (Korkmaz, Germir, Yücel ve Gürkan, 2015).

Birçok bireyin yaşarken elde etmeyi arzuladığı, ulaşmak istediği en temel amaçlarından veya sonuçlardan biri de yüksek düzeyde yaşam memnuniyetidir. Her kişiye göre farklı olan bu düzeyin aynı zamanda belirleyicileri de her birey için farklıdır (Mert ve Ardahan, 2014). Kişilerin meslek hayatları, sosyal hayatları, arkadaşları ile birlikte olan hayatları ve iş yaşamı ile çeşitli gruplar içindeki yaşamı genel olarak kişinin hayata dair algılamasını ve bunun sonucunda da tatminini etkiler. Yaşam tatmini, bireylerin, hayattan beklentileri ile yaşadıkları arasındaki yakınlık veya farklılığa karşı gösterdiği duygusal

tepkileridir. Başka bir deyişle, kişinin öznel normlarıyla yaşamı arasındaki çakışmalardır (Can ve Soyer, 2008).

Evlilik başarılı olduğunda evli bireylerin hayatlarına önemli katkılar sunmaktadır. Başarılı bir evlilik, çiftlerin hayatlarına anlam ve kimlik katmasının yanında, yapılan birçok araştırmaya göre çiftlerin yaşam doyumunu, fiziksel sağlığını ve psikolojik iyilik halini olumlu yönde etkilemektedir. Güçlü evlilikler kurulduğunda ve korunduğunda, bireylere, aile birimine ve topluma bir bütün olarak fayda sağlamaktadır (Kahraman, 2011).

Yaşamın anlamını sorgulaması ve yaşadığı bu sınırlı yaşamı anlamlı hale getirebilme çabası bireyin çok eskilere dayanan bir gerçeğidir. Bu anlamlılık duygusuna sahip olması insanı diğer canlılardan farklı kılan özelliklerinden biridir. İnsanın yaşamdan ne beklediğini, yaşama amacının ne olduğunu, burada bulunma nedeni ve ne yapıyor olduğu gibi soruların cevapları aynı zamanda bireylerin yaşam anlamına yönelik ipuçları da verir. Bununla birlikte yine de kişileri hayata bağlayan değişkenler öznel nitelikler taşımaktadır. Kendi hayatlarını önceden planlamaları imkânsız olduğu için kişiler, kendi yaşam anlamlarını ortaya koymak durumunda kalırlar. Yani kişiler yaşamındaki anlamı, kendileri araştırır, bulur ve tercih eder (Corey, 2008). Frankl (2009)'a göre de önemli olan bir insanın yaşam anlamı dendiğinde genel zamanlarda değil, belli anlarda yaşamına yüklediği özel anlamıdır. Kişinin soyut bir yaşam anlamı arayışı yerine hayatındaki somut görevlerden veya yaşamdaki misyonundan kendisine yaşam anlayışı çıkarması gerekir.

Evlilikte yaşanan doyum ve uyum, beklentilerin gerçekleştirilmesi ve bireylerin mutlu olabilmesi yönünden önemlidir. Doyumun yaşanmadığı evliliklerde genellikle boşanma ile sonuçlandığı görülmektedir. Boşanma durumu sonucunda hem eşleri, hem de boşanan aile çocuklarını olumsuz olarak etkileyen sonuçlar görülmektedir. Bu durumun üzerinde durulması, bu doyum olumlu ya da olumsuz olarak etkileyen faktörlerin belirlenmesi, hem evlilik, hem de yaşam memnuniyetini etkileyen bir etkidir (Üncü, 2007).

Bireyin hayatında önemli bir faktör olan yaşam memnuniyeti ve yaşam bağlılığı değişkenlerinin evlilik uyumunu da etkileyecek bir etken olduğu düşünülerek yapılan bu araştırmada; evli bireylerin; evlilik uyumları ile yaşam memnuniyetleri ve yaşam bağlılıkları arasındaki ilişki incelenmiştir.

Bu bölümde araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, sınırlılıkları, varsayımları, araştırmaya ilişkin terimler ile ilgili açıklamalara yer verilmiştir.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın temel amacı, evli bireylerin evlilik uyumu ile yaşam bağlılığı ve yaşam memnuniyeti arasındaki yordayıcı ilişkiyi ortaya çıkarmaktır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap bulmaya çalışılmıştır:

1. Evli bireylerde evlilik uyumu ile yaşam memnuniyeti değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmakta mıdır?
2. Evli bireylerde evlilik uyumu ile yaşam bağlılığı değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmakta mıdır?
3. Evli bireylerde yaşam memnuniyeti ile yaşam bağlılığı değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmakta mıdır?

1.2. Araştırmanın Önemi

Evlilik uyumu konulu literatür taramalarında evlilik ve evlilik uyumu konusunda yapılmış birçok araştırma olduğu görülmüştür. Gürsoy (2004) tarafından Mersin’de 100 evli birey (50 kadın ve 50 erkek) üzerinde yapılan çalışmada kaygı ve demografik değişkenlerin evlilik uyumu ile ilişkisi incelenmiştir. Bu araştırma sonunda kadınlarda kaygı ve eğitim durumunun, erkeklerde ise kaygı ve çalışma durumunun evlilik uyumunu yordayan değişkenler olduğu ortaya konmuştur.

Bu alanda yapılan bir diğer araştırma da evlilik ilişkilerinin geliştirilerek evlilik uyumunu arttırmayı amaçlayan eğitim programlarının etkisinin araştırıldığı bir çalışmadır. Kalkan (2002) tarafından yapılan çalışmaya, deney ve kontrol grubu olmak üzere toplam 28 evli gönüllü katılmış, Evlilikte Uyum Ölçeği ön-test ve son-test olarak uygulanmıştır. Eğitim programı, 2,5 saatlik oturumlar şeklinde toplam 10 hafta devam etmiştir. Çalışmanın sonucunda, evlilik ilişkisini geliştirme programına katılan evli bireylerin evlilik uyum düzeylerinde anlamlı farklılıklar olduğuna işaret edilmiştir.

Yaşam memnuniyeti değişkeni ile ilgili araştırmalara örnek olarak ise Genç (2016)’in Antalya’da yapmış olduğu bir meta analiz çalışması karşımıza çıkmaktadır. Fakat yaşam bağlılığı değişkeni ile ilgili araştırma sayısının literatürde çok az olduğu görüldü. Özellikle evlilik uyumu ve yaşam bağlılığı değişkenlerini karşılaştıran başka bir araştırmaya rastlanamadı. Bu nedenle bu araştırma evli bireylerin evlilik uyumları, yaşam memnuniyeti ve yaşam bağlılığı değişkenlerinin ilişkisini ortaya koymasından önemli görünmektedir.

Ayrıca bu araştırmalarda elde edilen sonuçlar doğrultusunda kişilerin evlilik uyumu, yaşam memnuniyeti ve yaşam bağlılığı hakkında elde edilen bulgular çerçevesinde yapılması uygun çalışmaları belirleyebilmesi açasından önem arz etmektedir. Bununla birlikte, elde edilecek verilerin özellikle de, psikolojik danışma hizmetlerinin niteliğinin yükseltilmesi ve önleyici çalışmaların planlanması konusunda evlilik ve aile danışmanlığı alanına katkıda bulunması beklenmektedir.

1.3. Sınırlılıklar

- 1.Araştırmada örneklem İstanbul ilinin çeşitli ilçelerinde yaşayan evli bireylerden oluşmuştur. Bu bağlamda, sonuçların ülke geneline dair vargısı sınırlanmıştır
- 2.Araştırmaya katılanların kişisel değişkenlerine dair vermiş oldukları bilgiler araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu ile sınırlanmıştır.
3. Araştırma, Evlilik Uyumu Ölçeği, Yaşam Memnuniyeti Ölçeği, Yaşam Bağlılığı Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu ile toplanan verilerle yapılmıştır. Bu nedenle araştırma değişkenleri için kullanılan ölçeklerin ölçtükleri niteliklerle sınırlanmıştır.

1.4. Varsayımları

- 1.Araştırmada kullanılan yöntemin, yapılan araştırmanın amacına uygun olduğu varsayılmıştır.
- 2.Katılımcıların ölçeklerdeki soruları samimi yanıtlayacakları ve katılımcılardan elde edilecek bilgilerin geçerli ve güvenilir olacağı varsayılmıştır.
3. Örneklemin evreni temsil edeceği varsayılmıştır.

1.5. Araştırmaya İlişkin Terimler

Evlilik: Tam ve sürekli bir yaşam birlikteliği yaratmak üzere ayrı cinsteki iki kişinin hukuken kabul edilebilir ve geçerli birleşmesi olup, sosyal, ahlaki ve aynı zamanda hukuki bir kurumdur (Öztan, 2000).

Evlilik Uyumu: Evlilik uyumu, çiftlerin uyumlu beraberliklerinin bir sonucu olarak evlilik hayatlarındaki hoşnutluk ve mutluluk anlamına gelmektedir (Tutarel-Kışlak ve Çabukça, 2002).

Yaşam Memnuniyeti: Yaşam memnuniyeti bireyin meslek, boş zaman ve diğer iş hayatı dışındaki zaman olarak tanımlanan yaşama gösterdiği duygusal tavır veya tepkidir (Selçukoğlu, 2001).

Yaşam Bağlılığı: Anlamlılık duygusu, insanı diğer canlılardan farklı kılan özelliklerinden biridir. Yaşamdan ne beklediği, yaşama amacının ne olduğu, burada bulunma amacı, ne yaptığı gibi soruların cevabı bir yönüyle kişilerin hayata yükledikleri anlama yönelik ipuçları vermekle birlikte bireyleri hayata bağlayan değişkenler kişisel nitelikler sergiler (Corey, 2008).

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde öncelikle araştırmanın temel değişkeni olan evlilik uyumu ve beraberinde evlilik ve aile kavramı ile ilgili kuramsal çerçeve ele alınacaktır. Ayrıca araştırmanın diğer değişkenleri yaşam memnuniyeti ve yaşam bağlılığı ile ilgili kuramsal çerçeve incelenecektir.

2.1.Evlilik

Toplumun temel taşı olan aile “evlilik” başlığı adı altında resmi bir anlam katarak toplumun düzenini sağlamakta ve bireyin bir paylaşım içine girmesine imkân vermektedir. Evlilik sosyal bir kavram olmakla birlikte bireyin kişisel özelliklerine, aile yapısına ve özellikle birbirleri ile bir bütün olarak hareket etmesine bağlı olan özerk bir ilişkidir. İlke ve kuralları belirlenerek “evlilik” zeminine oturtulan aile kurumu 4000 yıl öncesine dayanan geçmişe sahiptir. Evlilik kurumu Mısır’da M.Ö 2000 yıllarında başlamıştır ve toplumdaki düzeni, kültür ve geleneklerin devamlılığını, yeni nesillerin de bakım ve eğitimini sağlamakla görevli bir kurum olarak varlığını sürdürmüş, devlet tarafından da desteklenmiştir (Özgüven, 2000).

Evlilik insanların oluşturduğu en popüler kurumdur. Evliliğin tarihçesinin takip edilebilmesi sadece birkaç bin yıllık geçmişe sahip olmasına rağmen, sosyologlar evliliğin insanın sosyal yaşamında daima var olan bir kurum olduğu konusunda hemfikirdir (İlkketenci, 2004). Tarihte bilinen en eski evlilik belgesi, M.Ö 5. yüzyıla ait Yahudilerden kalma Aramca yazılmış olan bir papirüstür. M.Ö 8. yüzyıla kadar uzanan bu dönemde evlilik sözü düğünden çok önce verilirdi. Esas olarak evlenecek kadının babası ile damat arasındaki söz önemliydi. Söz; evlilik gerçekleşmediği sürece yasal ve mali yükümlülükleri bulunan kendi başına bağlayıcı bir taahhüttü (Turanlı, 2010). Baltaş ve Baltaş (2008: 101)' e göre ise evlilik geçmiş yaşantıları, içinde büyüdüğü aile ve eğitim süreci birbirinden farklı geçmiş olan kadın ve erkeğin beraber yaşamaya karar vererek hayatlarını birleştirdikleri bir birliktir.

Evlilik kavram olarak, hem toplumda hem de akademik çevrelerde üzerinde çokça durulan bir kavram olma özelliğini korumaktadır. Bu alandaki kaynaklara baktığımızda da evlilik kavramının farklı araştırmacılar tarafından tanımlandığını görmekteyiz. Şimdi bu tanımlara bir göz atarak evlilik kavramına bir giriş yapalım.

Evlilik, yaklaşık olarak M.Ö.2000 yılından bu güne kadar gelmiş, genel özelliklerini korumuş ve vazgeçilmesi mümkün olmayan kültürel bir değerdir (Yıldırım, 1993). İnsanlar bir topluluk içinde diğer insanlarla ilişki kurmaya meyilli olarak yaratılmış varlıklardır. Diğer insanlarla olan ilişkileri bir gereksinim olduğu gibi karşı cinsle olan ilişkileri de vazgeçilmez bir gereksinimdir (Çaplı,1992). Evlenip karşı cinsle ortak bir yaşam kurmak insanların en belirgin özelliklerindedir. Farklı cinsiyete sahip iki bireyin hukuksal olarak birleşip kurdukları sosyal, ahlaki ve hukuki kurum evlilik olarak tanımlanır. (Öztañ, 2000).

Başka bir evlilik tanımında ise Pehlivan (2006), toplumun en küçük yapıtaşı olarak tanımlanan evliliği; içtimai, dini ve kanuni alanlarda aynı haklara sahip kadın ve erkek arasında yapılmış bir sözleşme olarak ifade eder (Pehlivan,2006). Özgüven'e (2000) göre ise evlilik; farklı cinse mensup iki birey tarafından beraber hayat sürmek, ortak yaşantılar paylaşmak, evlat sahibi olmak ve yetiştirmek gibi nedenlerle yapılan bir sözleşmedir. Evlilik, bir kadınla bir erkeği eş olarak birbirine bağlayan bir ilişkiler sistemi olmakla birlikte dünyaya gelecek çocuklara bir statü kazandıran, toplumsal açıdan devletin kontrol, hak ve yetkisini bulunduran, kanunların kabul ettiği bir ilişki biçimidir.

Geçtan'a (1984) göre evlilik; hem mutluluğu hem de sıkıntıları ile birlikte, insanların büyük bir çoğunluğunun ulaşmak istediği normal bir amaçtır. Güvenç'e (1984) göre ise evlilik, bir sosyal yapı içindeki mevcut normlara uygun şekilde yapılan, geleneksel yapı veya medeni hukuk açısından geçerli bir bağın kurulduğu, aile kurumunun o topluluk tarafından kabulünü sağlayan bir olgudur. Aynı zamanda evlilik doğuma izin veren bir geçiştir. Evlilik insanoğlunun dünyaya gelecek çocukları aracılığıyla soyunu devam ettirmesine yönelik bir toplumsal kurumdur. İnsan çocukları sayesinde neslinin devamını garantiye almış olur (Bacanlı, 2001).

Evlilik yaşantısı, iki bireyin fizyolojik, sosyal ve de psikolojik ihtiyaçlarının doyurulmasını amaçlamaktadır. Bu amaçlar arasında ilk sırada, cinsel güdünün doyurulması yer almaktadır. Evlilik yaşantısında eşler sosyal ihtiyaç olarak beraber güven içerisinde hissetme, korunabilme, dayanışma içerisinde olma, gelecek yaşama güven ile bakabilme, birbirlerini destekleme, birbirleriyle gurur duyabilme ve yaşamsal ihtiyaçlarını da doyurma olanağını bulurlar. Aynı zamanda evlilik yaşamında pek çok psikoloji ile ilgili gereksinim de doyurulmak durumundadır. Çiftler karşılıklı olarak sevilip ve beğenildiklerini hissetmek istemektedirler. İnsan için en çok öneme sahip ihtiyaçlardan biri olarak ifade edilen sevgi, özellikle evlilikte doyum düzeyine ulaşmakta, çiftler kendi varlıklarını hayat ortaklarına adamakta, acı veya tatlı yaşantıları paylaşabilmekte ve beraber olmaktan haz

duyabilmektedirler (Özgüven, 2014). İki kişinin arasındaki ilişkinin toplumsal olarak kabul edilmesi ve aralarındaki ilişkinin onlara belli haklar kazandırması, evlilik ilişkisinin toplumbilim perspektifi açısından önemli diğer özellikleridir. Evlilik öncesinde düzenlenen isteme ve nişan merasimleri, evlilik süresince gelişen akraba ve hısımlar ilişkileri gibi, evliliğin her aşamasında toplumsal normların düzenleyiciliği görülmektedir. Bundan dolayı evlilik sadece biyolojik bir yeniden üretim ve cinsel birliktelik ile sınırlanabilecek bir olgu değil; aynı zamanda toplumsal olarak da kurgulanan ve düzenlenen bir olgudur (Beşpınar, 2014).

Evlilik tanımlarından sonra evlilik çeşitleri de üzerinde durulması gereken bir konudur. Evlilik tanımlarındaki çeşitlilik gibi evlilik türlerinin de araştırmacılar tarafından değişik kriterlere göre değerlendirildiği görülmüştür. Şendil ve Korkut'a (2008) göre evlilikle ilgili üzerinde durulması gereken kavramlardan biri de evlenme biçimidir. Evlenme biçimi, bireyler ve kültürler arasında çeşitlilik gösterebilmektedir. Batı toplumlarında bireysellik değeri ön planda olduğu için, anlaşarak evlenme yaygındır. Bu evlenme biçiminde aşk, yakınlık ve evlilikte eşitlik ilkelerine önem verilmektedir. Türkiye gibi geleneksel değerlere bağlı olan bazı toplumlarda ise, anlaşarak evlenmenin yanı sıra, eş seçiminde ailelerin çocukları adına müdahil olduğu görücü usulü ve akraba evliliği adı verilen, kan bağı olan kişilerle yapılan bazı evlilik biçimleri de mevcuttur. Bu tarz evlilikler Batı toplumlarında görülmemektedir (Şendil ve Korkut, 2008). Geçtan (2000) evlilikle ilgili çalışmasında bu kavramı tanımlarken evliliği geleneksel evlilikler ve çağdaş evlilikler olarak iki ayrı gruba ayırmıştır. Geleneksel evliliklerde kadın ve erkek birbirini tamamlayıcı rol oynamaktadır ve kadınla erkek arasındaki sorumluluk paylaşımı oldukça iyi belirlenmiştir. Bu tarz evliliklerde kadın, kendi ilişkilerini kadınlar dünyasında, erkek de kendi ilişkilerini erkekler dünyasında sürdürmektedir. Çocuk bakımı anne tarafından üstlenilmekte ve çiftler birbirlerinin sorumluluklarına pek karışmamaktadırlar. Kadın anne rolünü üstlenip, evin sorumluluğunu üzerine alırken, baba da dış dünya ile ilintilidir. Geleneksel evliliklerde ev hakkındaki kararları babanın aldığı varsayılsa da, aslında karar veren asıl mekanizmanın anne olduğu dikkat çekmektedir.

Çağdaş evliliklerde ise arkadaşlık ögesi ve ortak kararların daha ağır bastığı görülmektedir ve bu tarz evliliklerde kadın ve erkeğin dünyası birbirinden çok farklı değildir. Çağdaş evliliklerde uyum daha çok yaşanmakla birlikte, kargaşa ihtimali geleneksel evlilik yapısına göre daha fazladır. Çünkü çiftlerin fikrini açıklama ve ortaya koyma hakkına sahip olmaları, birliktelikteki karar mekanizmasını yavaşlatabilmektedir (Geçtan, 2000).

Eş seçmek kişinin geri kalan hayatını birlikte geçireceği, yaşamının birçok yerinde birlikte karar verecekleri hayat arkadaşını seçmektir. Kişiyi hayatında mutluluğa ya da mutsuzluğa, huzura ya da çatışmaya yönlendirecek önemli bir süreçtir (Özgüven, 2001).

Ülkemizdeki eş seçim şekillerine baktığımızda, iki temel yaklaşım görülmektedir; bu yaklaşımlardan ilki evlenilecek eş adayının kişi tarafından bizzat seçilmesi ,seçimden sonra da ailenin kabulüne sunması yani anlaşarak evlenmedir. İkinci yaklaşım ise, ailelerin, çocuklarıyla evlenecek bireyi seçmeleri yani görücü usulü ile evliliğidir (Özgüven, 2000). Üçüncü bir yaklaşım ise aşk evliliği yaklaşımıdır. Anlaşarak evlilik ve aşk evliliği arasındaki en önemli fark, evlilik için temel sebebin romantik aşk olmasıdır. Anlaşarak evlilikte aşk evliliğinde olduğu gibi bireyler birbirlerini meslek , okul, arkadaş çevresinde tanımış olabilir ve aralarında duygusal anlamda bir bağlılık bulunmayabilir; bununla birlikte ailelerin, çevrelerinin ve kendi beklentileri çerçevesinde birbirleri için uygun olduklarını düşünüp evlenme kararı alabilirler (Açık, 2008). Geleneksel düzende evlilik ve eşi seçme bireyin “ailesinin” bir sorumluluğu olarak görülürken, bu durum bugün “bireylerin” kişisel sorumluluğu haline gelmiştir. Ayrıca “görücü” yoluyla evlenme geleneği de , “bireylerin” evlenecekleri eşlerini bağımsız iradeleri ile seçmeleri yöntemine dönüşmüştür (Özgüven, 2014).

Eş seçme süreci ile ilgili olarak çeşitli kuramsal görüşler de mevcuttur. Psikanalitik kuram, eş seçimi konusunu bireylerin karşı cinste olan ebeveyne karşı duydukları yakınlık ve hayranlıkla bağdaştırmakta, bilinçdışı olarak yaşadıkları süreçler sonucunda kız çocukların babalarına, erkek çocukların ise, annelerine benzer özelliklerini taşıyan kişileri eş olarak seçme tercihinde bulunduğunu vurgulamaktadır. Ortak özellik kuramı, eşlerde bulunan özelliklerin, birbirlerine “benzer” nitelikte ya da birbirinden “farklı” nitelikte olması üzerine kurulmuştur. Benzer özellikleri olan eşler birbirleri ile uyumlu olduklarından, zıt özellikleri olan eşler ise eş seçiminde kendilerinde bulunmayan özellikleri taşıyan kişileri seçtiklerinden evliliklerinde uyumu yakalamaktadırlar. Birbirini tamamlayan gereksinimler görüşüne göre, evlilikte birbirlerini tamamlayan özellikleri olan kişilerin evlilikleri olumlu olmaktadır (Özgüven, 2001).

Başarılı bir evliliğin eşlere kazandırdığı birçok olumlu durum vardır. Duygusal, sosyal ve fiziksel yakınlık bunlardan en önemlileridir. Eşler tarafından birbirlerine sağlanan manevi destek; eşe verilen değeri, sevgiyi ve saygı duyulduğunu aynı zamanda insani anlamda da değerli bulunduğunun bir göstergesi olarak sayılmaktadır (Çağ ve Yıldırım, 2013). Çelik (2006) te bireyin hayattan maddi ve manevi tatmin elde etmesinin, üzerine düşen vazifelerini

iyi bir biçimde yapmasının ve yaşadığı çevrede uyum içinde bulunarak faydalı bir birey olmasında yaşadığı evlilik ilişkisindeki payın önemini vurgulamaktadır.

Evlilik konusu içinde ele alınması gereken önemli bir alanda cinselliktir. Aile ve evlilik danışmanları cinsel işlev bozukluğunu, zaman zaman ilişkilerdeki yaşanan bozulmanın sonucunda ortaya çıkan bir semptom olarak görmekte, danışma kapsamı içinde cinsel işlevle ilgili alanı da ihmal edilebilmektedirler. Cinsel işlev bozukluğu konusunda çalışmalar yapan danışmanların ise araştırmalarında ortaya çıkan bu olguları tek başına ele alma eğiliminde olduğu görülmektedir. Eşler arasında yaşanan cinsel problemin hangi türden olursa olsun, eşlerin kendi aralarındaki iletişimleri, duygu ve düşünce alanında yakınlaşma ve paylaşımları önemlidir. Bu nedenle bu durumun göz ardı edilmemesi gerekir. Bireylerde yaşanan cinsel işlev bozukluklarının evlilik hayatı ile etkileşim içinde olduğu görülmektedir. Bu nedenle evli bireylerdeki cinsel problem durumlarında, sadece bu durumun değil aynı zamanda eş ilişkilerinin de olaya dahil edilmesi önemlidir. Böyle durumlarda eşlerin tedavi sürecine katılmaları, önemli bir gereklilik olarak ortaya çıkmaktadır (Gülsün, Ak ve Bozkurt, 2009).

Evlilik iletişimini kurmak oldukça zor bir süreçtir. Bundan daha zoru da cinsel iletişimi kurabilmektir. Evlenmeden önce her konuda detaylı konuşmalar yapan çiftler cinsel yaşamları ile ilgili ihmalkar davranabilirler. Burada yapılması gereken çifte cinsellikleri ile ilgili konuşabilme yeteneğini kazandırabilmektedir. Bu yeteneği kazanan çiftler cinsellikleri ile ilgili konularda ilerleyen zamanlarda bir problem ile karşı karşıya kaldıklarında, problemin üstesinden gelmek için rahatça konuşabilecek duruma gelirler (Taşçı, 2010).

Birçok toplum tarafından cinsellik, evlilik yoluyla meşrulaşan bir kavram olarak kabul edilmektedir. Cinsellik gerek biyolojik bir gereklilik olması, gerekse çiftlerin en üst düzeyde birbirleri ile olan iletişim ve paylaşımlarını sağlaması açısından, aile için önemi büyük bir konudur. Yapılan pek çok çalışmada, cinsel hayatlarında mutlu olan bireylerin aynı zamanda yaşam memnuniyetlerinin de daha fazla olduğu görülmektedir (Uzel, 2015).

2.2.Evlilik Uyumu

Uyum; bir kişinin davranışı ile diğer bir kişinin beklentisi arasındaki uygunluk olarak ifade edilir. Uyum fenomeni evlilik örneğinde ele alındığında, uygun bir biçimde düzenleme süreci olarak dile getirilir. Bu süreç, genellikle eşler arasındaki bağı ve birlik duygusunu güçlendirme sürecidir. Eşler birbirlerinin yanlış davranışlarını değil, doğru davranışlarını da

bulmak ihtiyacındadırlar. Sürekli ödüllendirmeler, evlilikteki uyumun da zorunlu bir yanadır (Sayın, 1990).

Evli bireylerin evlilik ilişkisini değerlendiren araştırmacılar tarafından evlilik doyumu, evlilik kalitesi, evlilik bütünlüğü, evlilik uyumu, evlilik mutluluğu gibi birçok terim kullanılmıştır. Literatürde bulunan bu kavramların tanımlanma ve ölçülmesi konularında bir görüş ortaklığı bulunmaması sebebiyle bazı araştırmacılar bu kavramların birbirine içerik olarak benzer olduğunu öne sürmektedir (Yılmaz, 2001). Evlilik uyumu ise; çiftlerin evlilikteki başarısı ve işlevselliği olarak tanımlanan genel bir terimdir. Evlilik uyumu, evlilik mutluluğu ve evlilik doyumu kavramlarını da içine alan bir kavramdır (Kalkan, 2002).

Evlilik uyumu, evli çiftlerin evliliklerindeki mutluluğunu ve anlaşmasını sağlayan bir unsurdur. Kişiler her anlamda birbirleriyle uyumu yakaladıklarında evliliklerinde mutluluk ve doyumu yakalayabilmektedir. Uyumlu evlilik kavramına baktığımızda ise, eşlerin birbirleri ile iletişim halinde olduğu, evliliğin birçok bölümünde ciddi anlaşmazlıklar yaşanmadığı, yaşanan anlaşmazlıklarda da eşlerin ikisini de tatmin edecek çözümlerin üretildiği evlilikler uyumlu evlilik olarak tanımlanmaktadır (Gürsoy, 2004). Şener (2002) de aile hayatında eşler arasında uyum sağlanarak mutluluğun sağlanabilmesi için, eşlerin birbirleriyle olan iletişimleri, değer ve amaçları, karar verme durumları ve ev ile ilgili faaliyetlerin gerçekleştirilme şekli, bunun yanı sıra akrabalarla ilişkileri, boş vakitlerindeki faaliyetleri ve gelir idaresi gibi durumlarda fikir ve çaba birliği içinde olmaları gerektiğini belirtmektedir.

Evlilik uyumu, evliliğin mecburi ve gönüllü özelliklerinin dengeye ulaşmasının anlatımıdır. Bu dengeye ulaşmada evliliğin sunduğu rol inkâr edilemez. Evliliği şekillendiren etkenlerin başında çiftlerin birbirlerini istemeleri kadar, gelenek, görenek ve yasalar gelmektedir. Bir evlilik bütünüyle gönüllü veya mecburi bir ilişki haline dönüşmüşse, bu evlilik içindeki uyumun bozulması, problemlerin baş göstermesi kaçınılmaz olmaktadır (Yıldız, 2012). Evlilik uyumu kişilerin birlikteliklerinden veya evliliklerinden sahip olduğu hoşnutluğu ve mutluluğu da tanımlamaktadır. Evlilik uyumu; çiftlerin evliliklerini bütün yönleriyle ele alarak, kişisel olarak duydukları memnuniyet düzeyi şeklinde tanımlarken bir diğer tanımda da kişilerin evlilik ilişkisinde kişisel ihtiyaçlarını yerine getirme düzeyine ait algısı şeklinde ifade edilmektedir (Hoşgör, 2013).

Evli çiftlerin, evlilik süreçlerinde elde ettikleri doyum, karşılıklı olumlu etkileşim ve evlilik başarısı olarak tanımlanmıştır. Evlilik yapılan sözleşme bağlamında zorunlu bir durum olmakla birlikte, çiftlerin bu kurumu uyum içinde yürütebilmeleri gönüllü bir çaba gerektirmektedir. Ek olarak evlilik sürecinde, birlikteliği dengede tutmak ve evliliğin

gerekliliklerini yerine getirmek de çiftler için oldukça zorlayıcı olabilmektedir (Ersanlı ve Kalkan,2008).Bireyin evliliği hakkındaki doyum hissi evlilikte mutluluk olarak adlandırılmaktadır. Kişinin evlilik hakkındaki genel duyguları ile beraber evlilik ilişkisinin belirli yönleri hakkındaki duygularını da içerir (Yılmaz, 2000). Evlilik doyumunu bireyin evlilik hakkındaki genel duygularını ve bunun yanı sıra ilişkisinin belirli yönleri hakkındaki duygularını da içermektedir. Evlilik uyumu ise evli çiftlerin evliliklerindeki başarı ve işlevselliğini de ortaya koyan, evlilik ve bununla birlikte mutluluk kavramlarını da içeren genel bir terimdir (Kalkan, 2002).

Evliliğin sürekliliği ve uyumu ele alındığında literatürde bireysel ve etkileşimsel birçok faktörün konu olarak işlendiği görülmektedir. Bunlar arasında ilişkilerde yüklenme tarzları, psikolojik dayanıklılık, evlilik biçimleri, cinsellik, eşlerin birbirlerine yönelik atıfları gibi pek çok değişkenin araştırmacılar tarafından ele alındığı görülmüştür. Öte yandan duygusal anlamda erişkinlikte ele alınan önemli bir faktörlerden biridir (Polat, 2006). Eşlerin ilişkide bencilliklerini bir tarafa bırakıp, ilişkiye taşımamaları eşler arası iletişimin kalitesi üzerinde önemli bir rol oynamaktadır. Araştırmacılar özellikle daha empatik ilişki geliştiren çiftlerin daha uyumlu olduklarını ortaya koymaktadırlar. İlişkilerinde empati becerisini daha etkin kullanan çiftler birbirleriyle daha çok hemfikir olmakta ve evlilik uyumları da daha yüksek bulunmaktadır (Aydemir, 2015).

Çiftlerin evlilikten önceki “ben” ve “sen” yaşantılarının yerini evlilik sonrasında, “biz” yaşantısı almaktadır. “Biz” yaşantısını sürdürülebilmeleri için kadının da erkeğin de buldukları sistem içerisinde uygun rolleri benimsemeleri ve iletişim tekniklerini uygulamaları gerekmektedir. İletişim bozukluğunun temel nedeni kadın ve erkeğin “biz” yaşantısını benimseyememeleri ve duruma uygun rolleri oynayamamalarıdır. İşte bu iletişim bozuklukları ruh sağlığı üzerinde de olumsuz etkisini göstermektedir (Köknel, 1994). Ve yine Köknel (1993), evlenen bireylerin bir taraftan evlenmeden öncesindeki alışkanlıklarını devam ettirmek bir taraftan da eşleri ile bütünleşmek ve anlaşmak eğiliminde olduklarını ifade etmektedir. Evlenen, yeni bir aile oluşturan eşlerin bu anlamda yeni hayatlarında ortak bir düzenin üyesi olma yolunda ortak hedefler, idealler ve alışkanlıklar geliştirdiklerini, özveride bulduklarını, bunun yanında da birbirlerinin farklılıklarına saygı ve anlayış göstererek her birinin bu düzende alt sistem olduklarını kabul ettiklerini dile getirmektedir.

Evlilik ilişkisi; insan ömrünün yarıdan daha fazla bir bölümünü kapsayan bir ilişki olduğundan dolayı, çok önemli bir karardır. Eş seçimi kararıyla birlikte birey yaşamını sürdüreceği kişiye , bundan sonra kiminle yol alacağına, hayatındaki gelişim ve değişimlerin

kiminle gerçekleşeceğine, nasıl bir hayatı idame ettireceğine ve ayrıca kimden çocuk sahibi olacağına ve bu çocukları kiminle yetiştireceğine de karar vermiş olmaktadır. Ayrıca bir ilişkinin başlangıcındaki ortak hayat görüşü, amaç ve beklentiler de o ilişkideki uyum ve tatmini arttıracaktır (Şenel, 2009). Kurulan yuvadaki aile hayatının temelini de eşlerin arasındaki iletişim ve etkileşim oluşturmaktadır. Eşler, aynı evi paylaşırlar ve hayatlarında alınan kararlarda birlikte sorumluluk alırlar. Bunun yanı sıra duygusal olarak ta birbirlerine bağlıdırlar. Doğal olarak, evli çiftlerin arasında farklı nedenlerle sorunlar ortaya çıkabilmektedir. Eşler arasında iletişimin kurulamaması, duyguların ifade edilemeyip, bastırılması ve sorunların çözümlenememesi durumunda psikolojik açıdan sağlıklı bir aile yapısının varlığı söz konusu olabilmektedir (Demiray, 2006).

2.2.1.Evlilik Uyumunu Etkileyen Faktörler

Evlilik kurumu insanların hayatında önemli bir yer tutmaktadır. Artık günümüzde evlilikler ve evlilik ilişkilerine yönelik araştırmalar gün geçtikçe artmaktadır. Bu yapılan çalışmalarda, evlilik uyumunu etkileyen faktörlerde araştırmacılar tarafından titizlikle incelenmektedir. Bu değişkenler incelendiğinde yaşam doyumu, çatışma yönetimi, cinsel doyum, iletişim ve evlilik doyumu gibi faktörler de fonksiyonel aileyi etkileyen çok önemli belirleyiciler olarak karşımıza çıkmaktadır (Çelik ve Tümkaya, 2012). Ekonomik özgürlük, iş hayatında kişinin yaşadığı stres, çocuk sahibi olmanın bireye yüklediği sorumluluk, sağlık, geniş aile ile ilişkiler gibi faktörler çiftler arasındaki ilişki üzerinde olumlu bir etki yaratabileceği gibi olumsuz sonuçlar doğurabileceği söz konusu bir durumdur (Hoşgör, 2013).

Özgüven (2001) evlilik uyumunu etkileyen faktörleri ; anne-baba evliliğinin mutluluk derecesi, cinsiyete bağlı rollerde yetişme derecesi, evlenme yaşı, tanışma ve nişanlılık süresinin uzunluğu, nişanlılık ve evliliğin ilk dönemlerinde birbirine uyum sağlama, evliliğin arkadaşlar ve aile tarafından onaylanma derecesi, etnik ve dini geçmişin ortaklığı, toplumsal statü ve eğitim düzeyinin yüksekliği ve benzerliği, çocukluk sırasında anne-baba ile iyi ilişkiler içinde olmak şeklinde belirtmektedir. Evlilik uyumunda belirleyici olan farklı bir etken ise bireylerin kendilerini dışa yansıtabilme düzeyleridir. Kendilerini dışa yansıtabilme seviyelerinin aynı olduğu çiftlerde evlilik doyumlarının da yüksek olduğu görülmektedir (Polat, 2006). Duyguların ifade edilmesi de evlilik uyumu hususunda üzerinde durulan başka bir alan olmaktadır. Pek çok araştırmacının, eşlerin negatif duygusal ifadeleri kullanma sıklığının ilişkilere zarar verdiği fikrinde birleştikleri görülmektedir. Negatif duygusal ifadelerin terapi sonuçlarını da olumsuz olarak etkiledikleri ifade edilmektedir. Zorluklar ve

olumsuzluklar pek çok evlilikte meydana gelebilmektedir. Bunların pek çoğu dışarıdan birinin yardımı ile çözülebilmekte, eşleri olumsuz etkileyen ve evlilik uyumlarını sekteye uğratabilecek sebepler bulunarak uzlaşma yoluna gidilmektedir (Akbaş, 2008). Evlilik uyumunu arttırmanın ve aile müessesesini korumanın uygun bir yöntemi olarak; eşler arasında oluşabilecek her türlü sorunu açıkça tartışarak, konuşarak, hoşgörü ve anlayış sınırlarında çözmek yani sağlıklı iletişim kurmak, çiftleri gelecekte karşılaşılabilecekleri sorunlar için hazırlamak ve bu çatışmalarla , sorunları çözmeye becerilerini ve baş etme yollarını öğretmek, kabul edilmektedir (Ersanlı ve Kalkan, 2008).

Evlilik ilişkisi sadece sosyal, ekonomik ve kültürel bir iletişimle değil eşler arasında cinsel birlikteliğin de yaşanması ile önemlidir. Evli bireyler evlilik ortamında bu konuda sorumluluk almalı ve karşıdaki kişinin de memnuniyetini sağlamalıdır. Bu şekilde eşler arasında bir bütünleşmeden bahsedilebilir. Bu birliktelik yeterince sağlanmazsa bu durum sonucunda evlilikte uyum sorunları karşımıza çıkabilir ve bireyler yıpranabilir (Gülsün ve ark., 2009). Başarılı bir evlilik ortamını sağlamak elbette ki kısa sürede sağlanabilecek bir durum değildir. Bu dengeyi kurabilmek eşlerin birbirini daha iyi tanıması ve özverili olması ile zaman içerisinde mümkün olabilir. Eşler arasında cinsel sorunların oluşması olağan bir durumdur. Bunları çözümlenmek için çiftin karşılıklı konuşabilmesi ve cinsellik anlamında tartışabilmeleri gerekmektedir. Başarılı evliliklerde bireyler başkalarıyla konuşamadıkları bir çok konuyu birbirleriyle açıkça konuşabilmektedirler. Burada yapıcı tartışma yapmak önemlidir. Eşlerin cinsel konulardaki sorunları ile ilgili fedakarlık göstermeleri ve bu sorunların çözüm için çaba sarf etmesi eşler arasında bozulan uyumu tekrar sağlamaya yardımcı olur (Poroy, 2006).

Yavuzer (2005) de evlilikte uyumunu etkileyen farklı bir faktöre değinmektedir. Anne babalar nasıl ergenlik dönemindeki çocuklarını aralarında yaşadıkları tartışmalarıyla, gelişimsel sorunlarıyla ve evlilik problemleri ile etkiliyorsa, ergenlik dönemindeki çocuk da evlilik ilişkisini benzer bir şekilde etkileyebilmektedir. Ergenin yaşadığı gelişim dönemi gereği sıkıntılar ve uyum sorunları aile içinde bir çok stres faktörü ortaya çıkarmaktadır (Yavuzer, 2005: 288-289). Sadece ergenlik dönemindeki değil aileye yeni katılan çocuklarda evlilik uyumunu etkileyebilir. Çiftler plan yaparak ve isteyerek çocuklarını dünyaya getirirler de bu dönem beklendiği bir kriz durumu olarak yine karşımıza çıkabilmektedir. Bunun sebebi aile içindeki dinamiklerin değişmesi ve yeni duruma uyum sağlama çabasıdır (Baltaş ve Baltaş, 2008: 111-112).

Hoşgör (2013) evlilik uyumunu etkileyen etmenleri şöyle ifade etmektedir; çiftlerin düşünce anlamında uyuşmaları, uyuşmadıkları durumlarda ise bu ayrışmaları çözebilme becerileri, duygularını rahat ifade edebilmeleridir. Ayrıca eşlerin birbirlerine yönelik yüklemeleri, birbirlerinden memnun olup olmadıkları yönündeki duygu ve düşünceleri, evliliklerinin sürdürülebilir olup olmadığına dair çıkarımları da evlilik uyumunu etkileyen faktörler olarak ele alınmaktadır (Hoşgör, 2013).

Ailede düzen ve birlikteliğin meydana gelebilmesi için eşler arasında psikososyal, idari ve ekonomik mevzularda ortak bir karar ulaşılmalı ve uyum sağlanmalıdır. Bunun tersi olması durumunda ailedeki işleyişte, uyum ve birlikteliğinin sağlanmasında sorunlar yaşanabilir, aile içinde anlaşmazlıklar, duygusal çöküş ve dağılmalar ortaya çıkabilir (Bilen, 1983).

2.2.2. Evlilik Uyumu ile İlgili Yapılan Araştırmalar

Evlilik uyumu son senelerde psikoloji literatüründe sıkça araştırılan bir konu haline gelmiştir. Evlilik uyumu ile ilgili birçok araştırmada farklı yaklaşımlara rastlanmaktadır. Bazı araştırmacılar, eşler arasındaki uyumu ölçerken, eşlerin evlilikleri hakkında sahip oldukları duygular ile ilgilenmişler ve eşler arasındaki uyumun belirleyicileri olarak eşlerin evlilik doyumuyla ilgili kendilerinden aldıkları bilgileri kullanmışlardır. Bir takım araştırmacılar da eşler arasındaki uyumu, eşlerin bireysel hisleri olarak değil, eşler arasındaki ilişkinin bir özelliği olarak kabul etmişlerdir (Yılmaz, 2001). Türkiye literatüründe ise , evlilik uyumu ile çeşitli bireysel, ailesel ve demografik özellikler arasındaki ilişkilerin araştırıldığı çalışmalar göze çarpmaktadır (Bıyıkoğlu, 2012). Evlilik uyumu ile ilgili araştırmalarda genellikle öne çıkan konular eşlerin düşünme biçimleri, cinsel doyumları, bireysel özellikleri, bağlanma çeşitleri vb.dir (Ulu, 2008).

Yıldırım (1992), 1100 evli birey ile gerçekleştirdiği araştırmasında, 23 değişken kullanarak evli bireylerin uyum seviyelerine tesir eden etkenleri incelemiştir. Buna göre, evli bireylerin uyum düzeylerinin bireysel özelliklerden (cinsiyet, yaş, evlenme yaşı, sağlık durumu, kendisinin ve eşinin dış görünümünden hoşnut olma); ailesel özelliklerden (evlilik biçimi, ev işlerini paylaşma, sosyal destek, ailede tartışma veya kavga, eşlerin birbirleriyle olan kan bağı, eşlerin çocuğun eğitimi konusunda anlaşmaları, eşlerin cinsel yaşamları ile ilgili konularda anlaşmaları); sosyo-ekonomik özelliklerden (sosyo-ekonomik düzey, öğrenim durumu, aylık gelir düzeyi, mesleki durum, eşlerin gelire katkı derecesi, eşlerin yaptığı işten

memnuniyet) önemli derecede etkilendiği bulunmuştur. Bu çalışmada, evli bireylerin daha önce yaşadıkları evlilik sayısı, eşlerin aralarındaki yaş farkı ve sahip oldukları çocukların sayısının ise evlilik uyumunda bir rolünün olmadığı belirtilmiştir.

Şendil ve Korkut (2008), 112 kadın ve 59 erkek, toplam 171 kişilik bir çalışma grubuyla yaptıkları çalışmada evlilik uyum ve çatışma düzeylerinin evlenme türlerine ve evlilik süresi, cinsiyet, çocuk sayısı, eğitim ve ekonomik durum gibi demografik değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığını araştırmışlardır. Araştırma sonuçlarının analizlerine göre eğitim düzeyi düşük olan ve düşük ekonomik seviyeye sahip kişilerin evlilik uyum değerlerinin de düşük çıktığı belirlenmiştir. Ayrıca, evlenirken görücü usulü yöntemini kullanan kişilerin, anlaşma yoluyla evlenen kişilere göre daha düşük evlilik uyumu gösterdikleri bulunmuştur. Aynı çalışmada, evlilik çatışmasının ve çocuk sayısındaki artışın çift uyumdaki düşüşü yordadığı gösterilmiştir. Fıfıloğlu (1992), ise yaptığı bir araştırmada yüksek lisans öğrencileri olan bireylerin evlilik uyumları ile demografik değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmada, öğrencinin statüsünün ve eşin eğitim düzeyinin evlilik uyumu üzerinde etkili bir değişken olduğuna ulaşmıştır. Öğrencilerden tam zamanlı olanların uyumlarının yarı zamanlı olan öğrencilerin evlilik uyumlarına oranla daha yüksek olduğunu ve eşlerin eğitim düzeylerinin birbirlerine yakın olmasının evlilik uyumunu olumlu yönde etkilediğini bulmuştur.

Kışlak ve Çabukça'nın (2002)'de yayımlanan çalışmasında, demografik değişkenlerle (cinsiyet, evlilik yılı, iş, eğitim, ev işini üstlenme, yaş ve çocuk sayısı gibi) empatinin evlilik uyumu üzerine etkisini araştırmak ve cinsiyete göre empati puanlarının değişip değişmediğini tespit edebilmek için 150 evli çiftle yaptıkları araştırma neticesinde, empatinin evlilik uyumunu etkilediği fakat demografik değişkenlerin evlilik uyumunu etkilemediği sonucuna ulaşılmıştır. Cinsiyete göre empati puanlarının değişmediği belirlenmiştir. Uyum sorunu olan çiftlere uygulanacak empati eğitiminin evlilik doyumunun ve uyumunun arttırılmasında etkili bir işlevi olduğu görülmektedir (Tutarel ve Çabukça, 2002).

Bu alanda yapılan diğer bir çalışmada Hatipoğlu (1993), 77 evli çiftle, demografik değişkenler ve evlilik çatışmasının yaygınlığı ve sıklığının evlilik doyumundaki rolünü incelemiştir. Araştırmada, evlilik çatışmasındaki yaygınlığının erkek eşlerde evlilik doyumunu ortaya koyan bir faktör olduğu bulunurken; evlilik çatışmasındaki yaygınlık ve eğitim düzeyinin kadın eşlerdeki evlilik doyumunu açıkladığı görülmüştür. Çatışmanın sıklığı, evlilikte geçen zaman , çocuk sayısı, kazanç düzeyi ve mesleki durum değişkenlerinin ise evlilik doyumunun yordayıcısı olmadığı gösterilmiştir (Akt., Bıyıkoglu, 2012).

Kublay (2013), yaptığı araştırmanın örneklemini; 2013 yılında Rize ili merkez ilçede eğitim, emniyet ve sağlık alanında görev yapan 452 evli birey oluşturmaktadır. Bu araştırma bireylerin evlilik uyumları ile değer tercihleri ve öznel mutlulukları arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmanın sonucunda, evlilik uyumu demografik değişkenler açısından bakıldığında; evlilik uyumunun cinsiyet, eğitim düzeyi, meslek ve evlenme biçimine göre farklılaşmadığı sonucu elde edilmiştir. Kişilerin evlilik uyumunun evlilik süresine dayalı farklılıkları incelendiğinde, 26 yıla kadar evli olanlarda, evlilikte geçen zaman ilerledikçe evlilik uyum seviyesinin azaldığı; 26-35 sene arasında evli bireylere gelince evlilik uyum seviyesinin yeniden arttığı bulunmuştur.

Bu alanda yapılan bir diğer çalışmada Özaydınlık (2014), evli çiftlerin evlilik uyumları ile kişilik özellikleri ve romantik ilişkilerindeki sosyal ilgilerini incelemiştir. Özaydınlık'ın çalışması, 100 evli çiftten,200 kişiden oluşmaktadır. Araştırmada elde edilen bulgular, evlilik uyumunun evlilik süresine göre değişkenlik gösterdiği yönündedir. 0-5 yıl arası evli olan çiftlerin, diğer gruplardaki çiftlere oranla evlilik uyumlarının daha fazla olduğu bulunmuştur. Araştırmada elde edilen bir diğer bulguya göre, evlilik uyumu ile romantik ilişkilerdeki sosyal ilgi arasında pozitif yönlü bir ilişki vardır. Gökmen (2001), evlilik uyumu ile ilgili yaptığı araştırmada, kadınlarda eşe ilişkin bağımlılık ve kontrolçülük algılarının evlilik uyumunu etkilemediğini, erkeklerde eşlerini kontrolcü algılamamanın evlilik uyumunu artırırken bağımlı olarak algılamamanın evlilik uyumunu azalttığını, bununla beraber erkeklerin evlilik uyumlarının, kadınların evlilik uyumlarından anlamlı derecede yüksek olduğunu bulmuştur.

Şener (2002), demografik değişkenler ve evliliğe dair çeşitli değişkenler ile evlilik uyumunu ele alan 413 evli çift ile yaptığı çalışmada, erkeklerin evlilik uyumu puanlarının kadınlarınkinden daha yüksek olduğunu; eğitim düzeyi arttıkça eşlerden her ikisinin evlilik uyumunun arttığını göstermiştir. Aynı çalışmada, evlenme yaşının 15-19 arası olarak değiştiği evliliklerde, evlilik uyumunun en düşük olduğu; 35 ya da daha ileriki yaşlarda gerçekleştirilen evliliklerdeki evlilik uyumunda bir artışın gözlemlendiği belirtilmiştir. Ayrıca gerek kadınlar gerekse erkekler için kadınların çalıştığı ailelerde evlilik uyum puanının en yüksek değeri aldığı tespit edilmiştir. Ve yine evlilik uyum puanının en düşük değeri aldığı aileler ise kadınların emekli olduğu aileler olarak bulunmuştur. Sardoğan ve Karahan (2005), ise yaptıkları bir araştırmada evli bireylere uygulanan bir insan ilişkileri beceri programının bu bireylerin evlilik uyum düzeyleri üzerindeki etkisini araştırmışlar ve araştırma sonucunda insan ilişkileri beceri programına katılan bu çiftlerin evlilik uyum puanlarının, programa katılmayan çiftlere göre daha yüksek olduğunu bulmuşlardır.

Yıldırım (1993) farklı sosyo-ekonomik düzeydeki aile bireyleri arasındaki evlilik uyumunu incelediği araştırmasında sosyo-ekonomik düzeye göre evli bireylerin uyum düzeyleri arasında anlamlı farklar bulunduğunu ortaya koymuştur. Ankara'nın merkez ilçelerinden 1100 evli bireyin katıldığı bu araştırmanın analiz sonuçlarına göre; alt SED'deki evli bireylerin uyum puan ortalaması 90.11, orta SED 'dekilerinki 100.18 ve üst SED'dekilerini ise 106.65 olarak bulunmuştur. SED yükseldikçe evli bireylerin uyum puan ortalamaları da yükselmektedir. Grupların uyum puan ortalamaları arasındaki farkların da anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Alt SED'deki evli erkeklerin uyum puan ortalaması 97.34 , orta SED'dekilerin 103.80 ve üst SED'dekilerinki ise 109.69 olarak bulunmuştur. SED yükseldikçe evli erkeklerin uyum puan ortalamaları da yükselmektedir. Yıldırım'a göre bu durum, üst SED'e doğru gidildikçe, gelir, eğitim düzeyi ve sosyal statünün daha yüksek olması ile açıklanabilir. Alt SED'deki evli kadınların uyum puan ortalaması 83.69 , orta SED'dekilerin 96 .62 ve üst SED'deki evli kadınların uyum puan ortalaması ise 103.28'dir. SED yükseldikçe, evli kadınların uyum puan ortalamalarının da yükseldiği görülmüştür. SED yükseldikçe evli kadınların uyum düzeylerinin yükselmesinin nedenini Yıldırım (1993), SED yükseldikçe kadınların öğrenim düzeylerinin de yükselmesi ve ekonomik yönden daha bağımsız olmaları olarak değerlendirmektedir. Bunun yanı sıra daha Üst SED'de bulunan kadınların sosyal bir grubun üyesi olma durumu, yaşamlarını ev dışındaki farklı ortamlarda da sürdürme ihtimali de bu uyum düzeyini etkilemektedir. Alt SED'deki kadınların çoğu ise "ev kadını" olarak daha sınırlı bir sosyal yaşam sürdürüyor. Bu durumlar, SED düştükçe evli kadınların uyum düzeylerinin düşmesine neden olabilmektedir. Yani, SED'in yükselmesi evli kadınların lehine bir durum yaratmaktadır.

Bu alandaki bir araştırmada Erişti (2010), tarafından yapılmıştır. Evliliğinde en az üç yıl geçirmiş olan, en az ilkokul mezunu, kronik ruhsal bir hastalığı olmayan toplam 174 kadın ve erkek evli bireylerden oluşan araştırma grubunda bireylerin bağlanma stilleri ve kişilik özelliklerinin evlilik uyumları ile olan ilişkisi araştırılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgularda bireylerin sahip oldukları sosyo-demografik özellikler ile evlilik uyumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Evlilik uyumu bireylerin bağlanma biçimlerine göre farklılaşmaktadır. Kişilik özellikleri ve evlilik uyumu arasındaki ilişki anlamlı bir ilişkidir. Evli bireylerin bağlanma biçimleri ile dışadönüklük, sorumluluk, geçimlilik-uyumluluk, duygusal tutarsızlık, gelişime açıklık/akıl ve olumsuz değerlik kişilik özelliklerinin birbirleriyle ilişkili olduğu sonucuna varılmıştır (Erişti,2010).

Yalçın (2014) ,evlilik uyumu ile sosyo-demografik özelliklerin ilişkisini incelediği araştırmasında çalışma grubu olarak sadece kadınları seçmiştir. Bu çalışma grubunu Karaman'da çeşitli kurslara devam eden, araştırmaya gönüllü olarak katılan 103 kadın oluşturmuştur. Bu araştırmada iki bölümden oluşan veri toplama ölçekleri kullanılmıştır. Kadınların sosyo-demografik özelliklerini tespit için kullanılan “Kişisel Bilgi Formu” ve evlilik uyumlarını ölçmek için ise Locke ve Wallace (1959) tarafından geliştirilen ve Türkçeye uyarlaması Kışlak (1996) tarafından yapılan “Evlilik Uyum Ölçeği” kullanılmıştır. Bu araştırmanın analizleri sonucunda araştırmaya katılan kadınların olumlu iş yaşantılarının evdeki hayatlarını da etkilediği saptanmıştır. Evlilik uyumu ile katılımcıların yaşları arasında ise anlamlı seviyede bir farklılık tespit edilmiştir. 41 yaş ve üzerindeki kadınların evlilik uyumları, 21-30 yaşlarındaki kadınlardan daha yüksek bulunmuştur. Bu araştırmanın bulgu analizlerinde kadınların sahip oldukları çocuk sayılarıyla evlilik uyumları arasında anlamlı farklılık bulunamamıştır. Kadınların evlilikte geçen süreleri, cinsel hayatları ve eşlerine hissettikleri duyguları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olduğu da tespit edilmiştir.

Türkiye literatüründe evlilik uyumu ile ilgili çalışmaların çeşitlilik gösterdiği ve konuyla ilgili literatürün son yıllarda gelişme gösterdiği görülmüştür. Bunun yanında, evlilik uyumu ile ilgili çalışmalara daha fazla ihtiyaç bulunduğu düşünülmektedir.

Yurt dışında yapılmış ve evlilik uyumunun cinsellik ile ilişkisini araştıran bir çalışmayı da Donnelly (1993) yapmıştır. Evlilikte cinselliği araştıran ve 6029 evli birey üzerinde yapılan bu çalışmada Donnelly ,evlilikte cinsel etkinliğin azalmasına yol açan nedenleri ve cinsel hayatın etkin yaşandığı evliliklerde mutluluk faktörünün nasıl bir farklılık ortaya koyduğunu incelemiş ve değerlendirmiştir. Bu çalışmada cinsellik tek kriter olarak değerlendirilmemiştir. Araştırmacıya göre, eşler cinsel birliktelikte bulunmadan da cinsel davranışlar yaşayabilmektedirler. Bu çalışmada; yaşamda mutluluk, dinde köktencilik, cinsiyet rolü ve gelenekler, bireysellik, eşler arası etkileşim gibi değişkenleri de içine alan 19 bağımsız değişken ile ilgili incelemeler yapılmıştır. Bu ölçümler sonucunda, evlilikte mutluluk ve paylaşım faktörleri, eşlerin fiziksel olarak birbirine mesafeli olması ve cinsel faaliyetlerde azalma ile ters orantılı olarak tespit edilmiştir. Yani, evlilikte mutluluk ve birlikte yapılan aktiviteler ne kadar azalır, cinsel faaliyetlerde azalma ve eşlerin birbirinden uzaklaşması ihtimali de o derecede artmaktadır. Cinsel faaliyette azalmanın ise bireylerin yaşlarının ilerlemesi, çocukların küçük olması, sağlık problemleri ve evliliğin süresi ile bağlantılı olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçlar ışığında Donnelly, cinsel işlevsellikte azalma

görülen evliliklerin, mutlu ve doyum içinde evlilikler olmadığını ifade etmektedir. Eşlerin cinsel birliktelikte bulunmaması, evlilikte farklı problemlerin olabileceğini de göstermektedir (Akt. Gülsün, Ak ve Bozkurt, 2009)

Batool ve Khalid (2012) tarafından örnekleme Pakistanlı çiftlerden oluşan bir çalışmada iki önemli faktörün evlilik uyumuna etkisi üzerine bir inceleme yapılmıştır. Bu faktörlerden biri demografik değişkenler iken bir diğeri ise duygusal zekadır. Demografik değişkenlerden biri olarak ele alınan sahip olunan çocuk sayısı ile çift arasındaki uyum anlamlı bulunmuştur. Bu anlamlılık; çocuk sayısı arttıkça uyumun azaldığı yönünde bulgulanmıştır. Bu sonuç; çok çocuğun ihtiyaçlarından dolayı ekonomik güçlük yaşatması, çift arasında özel ayrılacak zamanın kısıtlaması ve iş bölümü eşitsizliğinden kaynaklanan çatışmaları doğurması şeklinde açıklanmaktadır. Evlilik uyumunu etkileyen önemli faktörlerden bir diğeri de duygusal zeka olduğu belirtilmiştir. Kişinin bireysel özellikleri çiftler arasındaki uyumu etkileyen önemli faktörlerden biridir. Bu sonuca göre empati kurma becerisi, otokontrol gibi faktörlerin de ilişkide uyum sağlamak adına etkili oldukları bulgulanmıştır (Akt. Gül, 2016)

Aile içindeki ve dışındaki ilişkilerin belirleyicisi olmasından dolayı evlilik uyumunun önemi ortaya çıkmaktadır. Yapılan çalışmalar göstermektedir ki evlilikte yaşanan sıkıntılar veya mutsuzluklar, eşler ve çocuklar üstünde olumsuz bir etki yaratmaktadır (Polat, 2006).

2.3.Yaşam Memnuniyeti

Yaşam memnuniyeti, kişinin hayata dair beklentileri ile sahip olduklarının karşılaştırılmasıyla ortaya çıkan farkı ifade eder. Bireyin hayatı ile beklentilerinin ne düzeyde örtüştüğünü gösterir. Yaşam memnuniyeti genel olarak; sadece belirli bir zaman dilimini değil, tüm yaşamı kapsamaktadır. Yaşam memnuniyeti gerçek durumdan daha çok algıdan kaynaklanır. Bireyin yaşamının belli bir anında yaşadığı doyum veya hoşnutluk yaşam memnuniyeti olarak algılanmamalıdır. O sadece belli bir andaki yaşanmış duygu durumudur. Yaşam memnuniyeti denildiğinde, anlık değil uzun vadeli, yaşamın tümüne yönelik bir iyi olma ve esenlik algılanmalıdır. Belirli bir kalitede ve uzun ömürlü heyecansal durumda yaşam memnuniyetinden söz edilebilir. Yaşam memnuniyeti bireyin beklentilerini karşılama düzeyiyle yakın bir ilişki içindedir. Bireyin eğitim seviyesinde artış meydana geldikçe algıları gelişmekte, bu gelişen algıları sonucunda olumsuzlukları fark etme yetisi de artmaktadır.

Olumsuzlukların farkında olma düzeyi artan bireyin ise yaşam memnuniyeti düşmektedir (Saygılı, Onay ve Ayhan, 2018).

Bireyin yaşam kalitesinin değerlendirilmesiyle birlikte varılan olumluluk seviyesi olarak ta anlamlandırılabilir olan yaşamdan memnuniyet, kişinin sürdürdüğü hayattan aldığı hazzın gerçekleşme derecesini de ifade etmektedir. Yaşam memnuniyeti ise bireyin kişisel beklentilerine karşın yaşam kalitesi faktörlerinden hissettiği duygularla alakalı bir kıyaslama yapıldığında, mutluluktan daha belirgin esasları olan bir kavram olarak ortaya çıkar. Yaşam memnuniyetini belirleyen başlıca değişkenler ele alındığında bunların kişinin yaşı,sağlık durumu,hayat tarzı,yaşadığı stres ve kişilik özelliklerinden oluştuğu görülür.Bunlarla birlikte kişinin insanlarla olan ilişkileri,doğayla ilgili faaliyetleri,cinsel aktiviteleri , beslenme, müzik dinleme ve kitap okuma gibi faaliyetler de yaşam memnuniyetini etkileyen faktörlerdir (Kümbül Güler ve Emeç, 2006).

Hayatın bir süreç içinde yer alması ve bu süreçte kişi önceliklerinin farklılaşabilmesi sebebiyle tanımlanması zor bir kavram olan yaşam memnuniyetine yönelik ise çeşitli tanımlar ortaya konmaktadır. Yaşam memnuniyeti en bariz şekilde bir kişinin genel olarak kendi hayatından duyduğu memnuniyet olarak ta ifade edilebilir. Bu yönden bakıldığında genel yaşam memnuniyetinin temel faktörleri; bireyin iş hayatı ve iş dışındaki hayatında (özel hayatı) yaşadığı memnuniyettir (Can ve Soyer, 2008). Yaşam memnuniyeti çoğu zaman mutluluk ve öznel iyi olma kavramlarıyla aynı anlamda kullanılsa bile, yaşam memnuniyetinin bu kavramlara göre değişik özellikleri dikkat çekmekte ve araştırma konusu olmaktadır. Mutluluk özellikle genel anlamda iyilik için kullanılan bir tabirken, yaşam memnuniyetinde kişisel bakış açısı söz konusu olmaktadır. Yaşam memnuniyeti açısından ele alındığında ise, mutluluk hali daha ileriye yönelik bir durum olarak kabul edilirken, yaşam memnuniyeti şu anda gerçekleşen yani anlık bir durumdur. Bununla birlikte mutluluk yaşam memnuniyetinden daha soyut bir kavram olarak kullanılmaktadır (Akın ve Yalnız, 2015).

Genel anlamda bakıldığında mutluluk kişiden kişiye değişebilir. Çalışmayı seven ve üretken bir birey için mutluluk, kişinin kendi yaşamına hizmet edebilme başarısının ölçüsüdür. Bireyi mutlu edebilen yani mutluluğa sebep olan parametreler çok çeşitlidir. Bu parametrelerden bazıları para, sağlık, meslek, sevgi ile güç gibi değerlerdir. Her bireye göre bu parametrelerin etkisi farklı değerler ortaya koymaktadır (Selim, 2010).Yaşam doyumuna etki eden birçok değişken bulunmaktadır ve bunların hiç birisinin tek başına yaşam doyumundaki varyansın çoğunu açıklayamadığı bilinmektedir. Bu değişkenlerden hangisinin

etkisinin daha büyük ve öncelikli olduğunu söylemek yanlış olacaktır. Bu nedenle katı yorumlardan kaçınarak esnek olunmalıdır (Yetim, 1991). Myers ve Diener, (1995) de yaptıkları çalışmalarında bireyin cinsiyetinin, ırkının ve gelir durumunun yaşam doyumunu ve mutluluğu yordamada neredeyse hiçbir etkisinin bulunmadığını, bunun yanı sıra ruhsal değişkenlerin, örneğin; bireysel eğilimlerin, yakın çevre ilişkilerinin ve içinde yaşadıkları kültürün kişi üzerindeki etkisinin ise yaşam doyumunu açıklama konusunda daha etkili olduğunu ortaya koymaktadır (Akt. Çeçen-Eroğul ve Dingiltepe,2012).

Yetim (1991), yaşam doyumunu etkileyen etmenleri sübjektif doyum, gelir ve diğer değişkenler olarak üç kısımda incelemiştir. Sübjektif doyum başlığı altında, benlik algısı, aile yaşamı, yaşam standartları, iş yaşamı, sağlık ve toplumsal ilişkiler ele alınmıştır. Gelirin, yaşam doyumuna etkisinin gelir düzeyi çok düşük olanlarda daha fazla olacağı, temel ihtiyaçlar karşılandıktan sonra onların yaşam doyumunu pek fazla etkilemeyeceği ifade edilmiştir. Ayrıca gelirin yükselmesiyle birlikte, değişen güç ve statünün de yaşam doyumunu etkilediği vurgulanmıştır. Bireyin yaş, cinsiyet ve eğitimi ile yaşam doyumunu arasında çok düşük ilişki varken, çalışma durumuna göre, işsizler iş sahibi olanlardan daha düşük doyuma sahiptirler. Dini inancın yaşam doyumunu yönünden önemli bir faktör olduğu, aile ve evlilikten alınan doyumun yaşam doyumunu genellikle olumlu yönde etkilediği belirtilmektedir.

Yaşam kalitesi kavramı içerdiği anlam itibarıyla, geniş kapsamlı ve sınırları belirsiz olması nedeniyle hayatın bir çok alanını ve kişiden kişiye değişen çeşitli değerleri kapsamakta, farklı çevrelerce de değişik şekilde tanımlanabilmektedir. Bu durumun sonucunda , yaşam kalitesi, literatürde farklı bir çok terimlerle eş anlamlı sayılmıştır. Bu terimler ;

- Yaşam memnuniyeti
- Öznel iyilik durumu
- Mutluluk
- Yaşam doyumunu
- Özsaygı
- Sağlık
- Hayatın önemi

Bu terimler arasında bulunan yaşam memnuniyeti ile yaşam kalitesi aralarında ciddi bir ilişki vardır ve hatta birbirleriyle iç içe geçmiş durumdadırlar. Bu nedenle yaşam kalitesi

düşük seviyede olan kişinin mutluluk içinde yaşaması pek mümkün görülmezken aynı şekilde mutsuz bir kişinin de yaşam kalitesinin iyi olmasının beklenmesinin pek mümkün olmayacağı düşünülmektedir. Çünkü yaşam kalitesi aynı zamanda bir çeşit memnuniyettir (Kahyaoğlu, 2008).

Yaşam tatmini, bireylerin, serbest vakitlerinde, boş zamanlarında ve çalışma dönemlerinde hayata karşı sergilediği duygusal tepki olarak kabul edilmektedir. Bireylerin sosyal birer varlık olduğu ve çok çeşitli değişkenlerden etkilendiği göz önüne alınırsa, bunun sonucunda yaşam tatmininin de birçok faktörden etkilenmesi olağandır. Nitekim bu alanda yapılan araştırmalar da mesleki ve sosyo-ekonomik beklentilerin karşılıklı olarak yaşam tatmini üzerinde etkili olduğunu ortaya koymaktadır (Can ve Soyer, 2008).

Yaşam memnuniyeti konusu günümüzde birçok alanlarda incelenmektedir. Bu incelemelere konu olan bilim dalları sosyoloji, psikoloji, felsefe ve edebiyat gibi sosyal bilimlerdir. Ayrıca bu konu ekonomi ve tıp alanlarının da çalışma konularından biri olmaktadır. (Kartal, Yirci ve Özdemir 2015). Yaşam memnuniyeti, bireyin mutluluğuyla alakalı kavramlardan olan öznel iyi oluş kavramının bilişsel tarafını ifade eden bir kavramdır. Öznel iyi oluş alanı ise bireyin hayatına ait kendi değerlendirmesi üzerinde ağırlıklı olarak durmaktadır (Ağbektaş, 2016).

Bilişsel bir hal olarak yaşam memnuniyeti, kişinin kendi yaşam kalitesini tümüyle değerlendirip bunun neticesinde ulaştığı olumluluk seviyesi olarak ifade edilebilir. Bununla birlikte yaşam doyumu olarak da ifade edilebilen hoşnutluk ve zevk alma duygusu içeren yaşam memnuniyeti, bireyin yaşadığı hayattan ne ölçüde hoşlandığını da ifade etmektedir. Kişinin yaşamından zevk alması, anlamlı bir yaşama sahip olma, yaşamdaki faaliyetlerin fazla olması gibi durumların da yaşam memnuniyetiyle alakalı olduğu görülmüştür (Kümbül Güler ve Emeç, 2006). Bireylerin kendileri ile barışık olması durumunun yaşam doyumlarının yüksek olması açısından son derece önemi vardır. Birey benliğini, kişiliğini tanıdıkça ve düşünceleri ile duygularının farkına vardıkça yaşam doyumunda artış olacak ve çeşitli yaşam (evlilik gibi, arkadaşlık gibi) alanlarında sağlıklı ilişkiler kuracaktır (Tümkaya, Hamarta, Deniz, Çelik ve Aybek, 2016).

Yaşam memnuniyeti verilerinin en temel kullanımı, belirli bir ülkedeki veya belirli bir sosyal topluluktaki yaşam kalitesinin tahminini gerçekleştirmektir. Bu noktada çoğunlukla sosyal bir sorunun kapsamının değerlendirilmesi ve bu doğrultuda uygulanacak politikaların önerilmesi beklenir. Yaşam memnuniyetinin yüksek olması, söz konusu toplumdaki yaşam

kalitesi seviyesinin iyi olduğuna işaret etmektedir. Yaşam memnuniyetinin düşük seviyede olması ise bazı önemli eksikliklerin belirtisidir (Selim, 2010).

Yaşam memnuniyetinin derecesini tespit etmeye yönelik ölçekler, kişilerin kendileriyle ilgili yaptığı tanımlamaları ve değerlendirmeleri ifade etmektedir. Bu sebeple “yaşam memnuniyeti” kişinin kendisiyle ilgili değerlendirmesine ve ölçütlerine dayalı bir veri sunmaktadır (Akın ve Yalnız, 2015).

2.3.1.Yaşam Memnuniyeti ile İlgili Yapılmış Araştırmalar

Kümbül Güler ve Emeç (2006) çalışmalarında; yaşam memnuniyetinin akademik başarıda iyimserlik etkisini araştırmışlardır. Araştırma kapsamında iyimserlik yönelimi, yaşam memnuniyeti, genel not ortalaması, aylık hane halkı geliri, aylık şahsi harcama miktarı, bölümden duyulan memnuniyet, geleceğe yönelik işsizlik beklentisi, ikamet durumu, kız/erkek arkadaşının olması, dini inanç ve genel demografik bilgilerin elde edilebileceği bir anket Regresyon Analizi ve En Küçük Kareler Yöntemi ile analiz edilmiştir. Çalışmanın sonucunda ise; iyimserlik ile yaşam memnuniyetinin birbiri ile bağlantılı olduğu ancak iyimserlik ile akademik başarı ile aralarında bağlantı olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Yaşam doyumunu duygusal zeka ve mizah tarzı boyutunda inceleyen bir çalışma da Tümkeya ve vd., (2016) tarafından yapılmıştır. Bu araştırma üniversite görev yapan öğretim görevlilerinin duygusal zekâ yetenekleri, mizah tarzları ve yaşam doyumlarının akademik ünvan değişkeni yönünden anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılaşmadığını, yaşam doyumları ve, mizah tarzlarının duygusal zekâ yetenekleri tarafından yordanıp yordanmadığını görmek için yapılmıştır. Bu araştırmanın çalışma grubu Çukurova Üniversitesi ve Selçuk Üniversitesinin değişik fakültelerinde çalışan 228 erkek ve 134 kadın, toplam 362 öğretim personelinden oluşmuştur. Bu araştırma bulgularına baktığımızda duygusal zeka becerilerinden bireysel beceriler, kişilerarası beceriler, uyum ve stresle başa çıkma puan ortalamalarının akademik ünvan faktörüne göre farklı değerler aldığı görülmüştür. Bireysel beceriler alt boyutunda ise profesörlerin ve doçentlerin puan ortalamalarının araştırma görevlilerinin ortalamalarından anlamlı seviyede yüksek çıktığı tespit edilmiştir. Yine bu çalışmada ortaya çıkan diğer bir sonuçta Profesörlerin yaşam doyumlarının diğer öğretim personelinden anlamlı düzeyde yüksek bulunmasıdır. Bu araştırma sonuçları bu çalışmada profesörlerin diğer öğretim elemanlarına göre kariyerlerini tamamladıklarından kariyer tasası yaşamadıkları, kendilerine gerekli zamanı ayırıp, dinlenebildikleri ve diğer gruba kıyasla ekonomik seviyelerinin yüksek

olmasından dolayı yaşam doyumlarının yüksek çıktığı düşündürmektedir (Tümkiye, Hamarta, Deniz, Çelik ve Aybek, 2016).

Kangal (2013) yaptığı çalışmada öznel iyi olma kavramı üzerinde durmuş ve Türk hane halkının mutluluk profili üzerine saptamalarda bulunmuştur. TÜİK Yaşam Memnuniyeti Araştırması kapsamında 2004-2010 yıllarına ait veriler sonucunda Türk hane halkı için ortaya çıkan mutluluk araştırılmış, sonuçta ise gençlik yıllarında yaşlılık zamanında ortalamanın üzerinde bir mutluluk düzeyi söz konusudur. Aynı zamanda evli olmak bireylere evli olmayanlara göre daha mutlu olduğu gözlemlenmiştir. Kadın ya da erkek olmanın ise öznel iyi olma için bir belirleyici olmadığı görülmüştür. Şener (2009) ise; yaptığı makale çalışmasında yaşlılık, yaşam doyumu ve boş zaman faaliyetlerini incelemiştir. Bu çalışmada boş zaman etkinliklerinin yaşlılık sürecinde yaşam doyumunu etkileyen bir çok etkenden biri olduğu; boş zaman etkinliklerine katılımın yaşlılığın neticesinde bireyin hayatında ortaya çıkan değişimlerle mücadele etmesine yardımcı olan etkili bir neden olduğu ve yaşlı kişilerin hayat kalitesini bu etkinliklerin belirlediği ifade edilmektedir.

Şahin (2008), tarafından yapılan yüksek lisans tez araştırmasında beden eğitimi öğretmenlerinin tükenmişlik ve yaşam doyumu düzeyleri üzerine etkisi araştırılmıştır. Adana ve Mersin il merkezlerinde çalışan 115 kadın 185 erkek 300 beden eğitimi öğretmeni bu araştırmada örnekleme oluşturmaktadır. Bu araştırmada ortaya çıkan sonuçlar, devlet okullarında çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin tükenmişlik düzeylerinin daha fazla olduğu ve yaşam doyumu seviyelerinin de düşük seviyede olduğunu ortaya koymuştur. Mesleğini isteyerek seçmiş olan beden eğitimi öğretmenlerinin ise diğerlerine göre tükenmişlik duygusunu daha az yaşadıkları ve yaşam doyumu derecesinin yüksek olduğu da ortaya çıkan bulgular arasındadır. Bunlarla birlikte yaş değişkeninin diğer değişkenleri de etkilediği tespit edilmiştir. Beden eğitimi öğretmenleri yaşlarının ilerlemesiyle birlikte bireysel başarı seviyelerini yükseltmekte ve bireysel başarı seviyesi yükselen beden eğitimi öğretmenlerinin yaşam doyumu seviyelerinin de artmış olduğu yine bu araştırmada çıkan sonuçlar arasındadır.

Bu konuda yapılan bir diğer araştırma da Acar, zihinsel ve bedensel engelli çocuğa sahip olan ebeveynlerin yaşam doyumu ve umutsuzluk düzeylerini araştırmıştır. Bu çalışmadaki örneklem Konya merkezinde bulunan Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezine devam eden ve yalnız zihinsel engelli, yalnız bedensel engelli ve aynı zamanda zihinsel ve bedensel engelli çocuğu bulunan 150 anne ve 150 babadan meydana gelen 300 aileden oluşmuştur. Bu araştırmada ortaya çıkan bulgulara göre, ebeveynlerin içinde buldukları yaş

açısından karşılaştırılması , anne ve babaların eğitim ve gelir durumları, babaların çocuğun engeli açısından kıyaslanması, kız çocuğu bulunan anne ve babalar, engelli çocuğun gördüğü eğitim süresi ile çocuğun engeli arasındaki ilişki gibi değişkenler yaşam doyumu ve umutsuzluk seviyeleri üzerinde etkili oldukları tespit edilmiştir (Acar,2009).

Kutlar, Işık ve Torun (2013) tarafından yapılan çalışmada Türkiye'nin üç farklı şehrinde kadınların refah düzeyini belirleyen faktörler lojistik regresyon yöntemiyle analiz edilmiştir. Bu çalışmada 36 sorudan meydana gelen bir anket refah göstergesi olarak kullanılmıştır. Çalışmanın sonucunda ise şehirlerin birbirinden farklı kültürel bir yapıya ve yine birbirinden farklı gelişmişlik seviyesine sahip olması nedeniyle ortaya çıkan sonuçların şehirlere göre farklılık gösterdiği bulunmuştur.

Bu alanda yapılmış bir diğer çalışmada Çeçen-Eroğul ve Dingiltepe (2012), ailesi bölünmüş ve aile bütünlüğüne sahip olan gençlerin yaşam doyumu seviyeleri ile yaşam kalite seviyeleri incelenerek karşılaştırılmıştır. Bu araştırmadaki çalışma grubu Adana ilinde Seyhan ve Yüreğir ilçelerinde bulunan 19 lisede öğrenci olan 9., 10. 11., ve 12. sınıflardan 232 kız ve 141 erkek ergenden oluşmuştur. Bu örneklemedeki 186 öğrencinin ailesi bölünmüş, 193 öğrencinin ise tam aileye sahip olduğu görülmüştür. Bu çalışmada ortaya çıkan bulgular , parçalanmış aileye sahip ergenlerin yaşam doyumları ile ruhsal sağlık ve çevre sağlık alanı yaşam kalitelerinin, aile bütünlüğü içindeki ergenlerden anlamlı bir biçimde farklılaştığını ve düşük olduğunu ortaya koymaktadır. Bunun yanı sıra bölünmüş ailede yaşayan kız ve erkek ergenlerin ise aile bütünlüğü içindeki ergenlere oranla anlamlı bir biçimde farklılaştıklarını ve düşük olduğunu göstermektedir.

Yaşam memnuniyeti üzerine yapılmış bir diğer araştırmada Saygılı , Onay ve Ayhan (2018) tarafından yapılan bir araştırmadır. Bu araştırma, yaşam memnuniyetinin kişilik özellikleri (A ve B Tipi) açısından incelemesi amacıyla yapılmıştır. Bu araştırma, bir kamu üniversitesinde öğrenim görmekte olan öğrenciler üzerinde yapılmış ve yaşam memnuniyetinin kişilik özellikleri açısından farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Ayrıca araştırmada genel olarak kamu hizmetlerinden memnuniyet ve mutluluk kaynağı olan değerler kişilik özellikleri açısından da ele alınmıştır. Araştırma yüz yüze anket uygulaması ile gerçekleştirilmiş ve 324 katılımcı yer almıştır. Araştırma sonucunda ortaya çıkan sonuçlar incelendiğinde, mutluluk kaynağı olan değerlerin kişilik özelliklerine göre incelenmesi sonucunda A tipi kişilik yapısına sahip olan katılımcılar mutluluk kaynağı olarak sırasıyla başarı, sağlık ve parayı görürken, B tipi kişilik özelliğine sahip olan katılımcıların ise mutluluk kaynağı olarak sırasıyla sağlık, sevgi ve başarıyı ise gördükleri ortaya çıkmıştır.

2.4.Yaşam Bağlılığı

Eryılmaz (2012) yaşam amaçları belirlemenin, kişilerin psikolojik ve bedensel sağlıkları üzerinde olumlu etkiler ürettiğini ifade etmektedir. Bir çok araştırmanın konusu olan amaç belirleme, amaçlılık, yaşam amaçları gibi kavramların değeri yaşam bağlılığı ile birlikte incelendiğinde daha da önemli hale gelmektedir. Bu durumda yaşam bağlılığının, kişilerin hedeflerinden beslenip geliştiği kabul edilebilir. Amaç kavramı gibi yaşam bağlılığı da birçok psikolojik yapı ile ilişkili olabileceğinden ikisi de bu ilişki bütünü bir parçası haline gelmiştir (Uğur ve Akın,2015).

İnsanın varlık olma hedefi, doğru bir şekilde yaşamak ve sonucunda mutlu olmaktır. İyi bir yaşam için de nelerin doğru, nelerin yanlış olduğunu bilmek gerekir. Hayatımızda duygu, düşünce ve davranış alanları bulunmaktadır. Bireyin bu alanlarda atmış olduğu adımlar, almış olduğu kararlar ve bulmuş olduğu çözümler o bireyin şahsiyetini meydana getirirken aynı zamanda o kimseyi mutluluğa götürecektir sonuçları da ortaya çıkarır (Tarhan, 2012: 91).

Yaşamda anlam; insanın kendisi, kendi yaşamı ve genel olarak yaşamın ne anlama geldiğine yönelik arayışların sonucunda ortaya çıkan, kişinin bireysel kaynakları ve kişisel özellikleri doğrultusunda şekillenen bir değerlendirmedir. Özellikle hayatı tehdit eden ya da sahip olunan düzeni sekteye uğratan çeşitli yaşam olayları ile karşılaştığında insan, yaşamda anlamın ne olduğuna yönelik arayışa yönelebilir ve yaşamı yeniden değerlendirme içine girebilir (Arda, 2011).

Yaşamın anlamının sorgulanması daha çok psikolojinin ve felsefenin ilgi alanına girmektedir. Yaşamın anlamı ile ilgilenen filozof ve düşünürler çok sayıda olmakla birlikte, en önde gelenleri Kierkegaard, Nietzsche, Schopenhauer, Camus ve Sartre olarak kabul edilmektedir. Bu isimlere bakıldığında, bunların aynı zamanda varoluşçu felsefeyi savunan filozoflar oldukları görülmektedir (Ünal,2015).

Psikolojide ele alınan yaşam anlamı kavramı, özellikle varoluşçu yaklaşımı benimsemiş birçok araştırmacının vurguladığı bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Irvin Yalom'a (1980) göre, "varoluşçu yaklaşım, bireyin var olmanın getirileriyle yüzleşmesinden kaynaklanan çatışma üzerinde durmaktadır." Yalom 'var olmanın getirileri' derken, insanın yaratılışından itibaren taşıdığı belirli nitelikleri yani yaşamsal kaygılarını kastetmektedir. Bunlar, ölüm, özgürlük, varoluşsal yalıtım ve anlamsızlıktır. Bizim üzerinde

duracağımız kavram, Yalom'un dördüncü olarak tanımladığı, insanın anlam arayışıdır. Yalom (1980), anlam arayışını açıklarken, anlamı iki farklı boyutta ele almaktadır: kozmik anlam ve dünyevi-kişisel anlam. Kozmik anlam, kişinin dışında ve ondan daha üstün olarak var olan bir düzeni temsil etmektedir. Bu boyut, insanın dinsel inancı ile bağlantılıdır. İkinci olarak tanımlanan dünyevi anlam ise, tamamen din dışı dayanakları temel alabilir. Bu doğrultuda, insan kozmik anlam sistemi olmaksızın kişisel anlam hissine sahip olabilir. İnsanın, herhangi bir dış işaret olmaksızın kendi anlamını oluşturma ve hayatı için bir yön bulma görevi vardır.

Bireyin yaşama yüklediği anlam onun hayata karşı duruşunu da şekillendirmektedir. Yaşadıkları hayatı anlamlı ve değerli gören kişilerin zorlu olaylarla karşılaştıklarında daha dayanıklı olduğu, depresif, zorlayıcı duygularla daha rahat mücadele edebildikleri görülmektedir. Hayatına anlam yüklemiş olan kişi yaşamdan doyum sağlayabildiği gibi kendisiyle ilgili algısında da olumlu bir yapı sergilemektedir (Taş,2011).Hayatın anlamıyla ilgili Keskinoglu (2007) şunları ifade etmektedir: “*İnsan oldum, hayatı annemde aradım, sevgi dedi, babam güven dedi, arkadaşım dostluk dedi, öğretmenim görev dedi, şoför sorumluluk dedi, doktor yılmamak ve yıkılmamak dedi, eş sadık olmak ve sahiplenmek dedi, hasta sabretmek ve mücadele etmek dedi...*” Hayattaki sosyal rollere bağlı olarak yaşam amaçları da değişebilmekte ve şekil almaktadır.

Yaşamın anlamı ve bu anlamın felsefi açıdan sorgulanması insanlık tarihi kadar eskiye dayanır (Adler, 2010). Klinik bir yapı olarak ortaya çıkması, Psikiyatrist Victor Frankl'ın (2009), kendisine ve diğer insanlara terapötik süreçte yaşamın anlamının önemini düşünmek için ilham veren Nazi Toplama Kamplarında yaşadıklarıyla ilgili yazdıklarının akabindedir. Bu nedenle yaşam anlamı ile ilgili çalışmalarda doğal olarak esin kaynağını Frankl (2009), oluşturduğu gibi aynı zamanda onun bakış açısı baskın bir bakış açısıdır. İnsanoğlunun anlam arayışında Frankl insanın kişiliği hakkında yeni bir düşünme şekli oluşturmaya çalışır. Frankl (2009), kişinin yaşamda bir anlama ulaşmasının üç temel yolu olduğunu söyler. Bunlardan birincisi, kişinin kendi yaratıcılığı ile dünyaya verdikleri, bir eser yaratması; ikincisi diğerleri ile etkileşime girmesi (sadece işte değil sevgide de anlam bulunabilir); son olarak da kişinin değiştiremeyeceği durumuna (değişmez kadere) karşı aldığı tutum sonucu kendini aşması ve değiştirmesidir. Yine Frankl (2009) kamptaki yaşamda fark ettiği bir gerçekte insanın özleyebileceği nihai ve en yüksek hedefinin sevgi olduğunu ifade etmektedir. Dünyada hiçbir şeyi kalmayan bir insan bile kısa bir an için de olsa sevdiğiyle ilgili düşüncelerle mutlu olabilmekte yani yaşama bağlanabilmektedir. Ve yine sevdiği kişiye duyduğu bu sevgiye yoğunlaşmasının onu doyuma ulaştıracak olan bir güç olduğunu ifade ediyor.

Adler'in de yaşamın anlamı ile ilgili olarak yaklaşımı şöyledir: Her insanın yaşama yüklediği anlam kendine özeldir. Yani dünyada ne kadar insan varsa yaşama yüklenen anlam da o kadardır. Bu açıdan bakıldığında beraberinde her anlam bir ölçüde yanlıştır neticesi de çıkabilmektedir. Hiçbir birey hayatın mutlak anlamını bilemez. Bu yüzden bir şekilde faydalı olan hiçbir yoruma kesin olarak yanlıştır denemez (Adler, 2010). Yaşam sürecinde birey doğumundan ölümüne kadar devam eden, farklı gelişim dönemlerinden geçer. Bu süreçlerde, gelişim görevlerini yerine getiren ve hayata karşı pozitif bir tavır benimsemiş olan bireyler, hayatı kendisi için daha değerli duruma getirir ve bunun sonucunda yaşam doyumunu da artmış olur (Dönmez, 2007).

2.4.1. Yaşam Bağlılığı ile İlgili Yapılan Araştırmalar

Literatürde yaşam bağlılığı ile ilgili araştırmalara baktığımızda bu konuda araştırmaların çok olmadığını ve olan araştırmalarında daha çok iş hayatını konu alan çalışmalar olduğunu görmekteyiz. Bu çalışmalardan birinde Bektaş (2012), otomotiv sektöründe çalışan yöneticiler üzerinde yaptığı yüksek lisans tez çalışmasında, iş doyumunu ve motivasyonun yaşam anlamı üzerindeki etkisini incelemiştir. Araştırma sonuçlarına göre, mevcut anlam ile iş doyumunu ve içsel motivasyon arasında pozitif; dışsal motivasyon arasında negatif ilişki olduğu; mevcut anlamın cinsiyete göre kadınlar lehine, medeni duruma göre evli ve bekarlar ile dul ve boşanmışlar arasında, evli ve bekarlar lehine anlamlı farklılık olduğu ifade edilmiştir. Araştırmada ayrıca, aranan anlam ile iş doyumunu ve eğitim durumu arasında pozitif bir ilişki olduğu; aranan anlamın toplam çalışma süresi ve aylık ücret arasında negatif bir ilişki olduğu belirtilmiştir.

Yaşam bağlılığı ile ilgili yapılan bir araştırmada Tazegül (2016), üst seviyedeki tenisçilerin yaşam bağlılık seviyeleri ile bedenlerini beğenmeleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Bu araştırmanın örneklemini 2016 yılında Üniversiteler arası Türkiye şampiyonasında yer alan ve yapılan bu araştırmaya istekli olarak katılan 53'ü erkek ve 51'i bayan 104 sporcu oluşturmuştur. Çalışmada veri toplamak için kullanılan ölçekler, geçerlilik ve güvenilirliği Uğur ve Akın (2015) tarafından yapılan Yaşam Bağlılığı Ölçeği ve Anlı ve arkadaşları tarafından geçerlilik ve güvenilirliği 2015 yılında yapılan Bedeni beğenme ölçeğidir. Araştırmanın sonuçlarına bakıldığında, örneklem grubundaki tenisçilerin bedenlerini beğenme puanları ile yaşam bağlılık puanları arasında, pozitif yönde bir ilişki bulunduğu görülmüştür. Tenisçilerin bedenlerinden memnuniyet seviyeleri yükseldikçe yaşama bağlılık seviyelerinde de bir yükseliş görülmektedir. Meydana gelen bu durum bedeni

beğenme kavramına göre ele alındığında, çıkan bu sonuç ta normal olarak değerlendirilebilir. Çünkü beden algısı üzerine yapılan araştırmada bedeninden memnun olan bireylerin benlik saygılarının daha yüksek olduğu ve daha pozitif bir ruh haline sahip buldukları tespit edilmiştir.

Tazegül (2017) tarafından gerçekleştirilen bir başka araştırmada ise sporcuların yaşama bağlılıkları ile kişilik özellikleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Bu araştırmanın örneklemini, İstanbul Gelişim Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda eğitimini sürdüren ve bu araştırmaya kendi isteği ile katılan 175 sporcu oluşturmuştur. Araştırmanın yapılan analiz sonuçlarında, örneklem gurubunda yer alan sporcuların dışadönük kişilik özellikleri ile yaşam bağlılığı arasında pozitif yönde bir ilişki bulunduğu tespit edilmiştir. Ortaya çıkan bu istatistiki bulgu, Dışa dönüklük ve yaşama bağlılık açısından değerlendirildiğinde ortaya çıkan bu bulgunun normal olarak kabul edildiği görülmektedir. Çünkü dışa dönük kişiler insanlarla iletişim halinde bulunmayı seven, neşeli ve hayata bağlı tipleri temsil etmektedir. Bu nedenle dışa dönük kişilik özelliği ile yaşam bağlılığı arasında pozitif yönde bir ilişki durumunun bulunmasının normal bir bulgu olduğu kabul edilmektedir.

Pinquart (2002) yaşam anlamını konu alan 70 çalışmayı incelediği meta-analizinde, yaş değişkeninin yaşam anlamını doğrudan açıklamadığını dile getirmekte ve yaş ile birlikte emeklilik, sağlık ve yetkinlik, evlilik, sosyal entegrasyon gibi konulardaki değişiklikler ile bağlantılı şekilde yaşam anlamının etkilendiğini açıklamaktadır. Buna ek olarak yaşam anlamının yüksek sağlık koşulları, fiziksel yetkinlik, yüksek ekonomik düzey, iş sahibi olmak ve evli olmak ile ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır (Akt.,Bektaş,2012).

Kıraç (2013), bu konuda yaptığı bir araştırmada, üniversite öğrencilerinde dindarlık eğilimi ve yaşamın anlamı duygusu arasındaki ilişkiyi incelemiştir. İlişkisel tarama modelinde desenlenen çalışmada, 461 üniversite öğrencisine, Dindarlık Eğilimi Ölçeği ve Hayatın Amacı Ölçeği uygulanmıştır. Araştırma sonucunda, iç güdümlü dindarlık eğilimindeki bireylerin anlam duygusu, dış güdümlü bireylerden; cinsiyete göre, kızların anlam duygusu erkeklerden daha yüksek bulunmuştur.

Bu alandaki bir çalışma da Gürkan ve Dirik (2009) tarafından yapılmıştır. Bu araştırmadaki örneklem Uludağ Üniversitesi'nin çeşitli bölümlerinde eğitimlerine devam eden 385 ilk ve son sınıf öğrencisinden oluşmuştur. Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin intihar eğilimleri ve yaşamı sürdürme nedenleri incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre; bireylerin yaşamlarını sürdürme sebepleri ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişki bulunduğu ve kız öğrencilerin erkek öğrencilere kıyasla daha çok yaşamı sürdürme sebeplerinin olduğu ortaya

çıkmiştir. Öğrencileri intihardan koruyan yaşamı sürdürme sebeplerinin tüm alt faktörlerinde cinsiyetlerine göre anlamlı bir fark bulunduğu görülmüştür. Bütün alt faktörlerde (Hayata bağlılık, Umut ve sosyal destek arama, Dini engel ve Mücadele) kız öğrenciler erkek öğrencilerden daha fazla yaşamı sürdürme sebebi belirtmişlerdir. Bu araştırmada çıkan bir diğer sonuçta kişinin sağlık durumundan memnuniyet azaldıkça intihar fikrinin artmasına, kişinin sağlık durumundan memnuniyeti arttıkça ise intihar oranının azalmasına sebep olabildiğidir. İntiharın tekrarlanma olasılığı ile bağlantılı bir diğer faktör ise hayata bağlılıktır. Bireylerin hayata bağlılıkları arttıkça ileriki zamanlarda intihar davranışında bulunma olasılıklarının azaldığı sonucu ortaya çıkmaktadır.

Taş (2011)'in öğretmenlerle yaptığı yüksek lisans tez çalışmasında yaşamın anlamı, yaşam doyumu, sosyal karşılaştırma ve iç-dış kontrol odağı arasındaki ilişki incelenmiştir. İlişkisel tarama modeliyle yapılan çalışmada, İstanbul'da görev yapan 363 öğretmene, Yaşamın Anlamı Ölçeği, Yaşam Doyumları Ölçeği, Sosyal Karşılaştırma Ölçeği ve İç Dış Kontrol Odağı Ölçeği uygulanmıştır. Yaşamın anlamına ait mevcut anlam ve aranan anlam alt boyutlarına göre yapılan analizler sonucunda; mevcut anlam ile yaşam doyumu ve sosyal karşılaştırma arasında pozitif, iç-dış kontrol odağı arasında negatif ilişki tespit edilmiştir. Mevcut anlam ile cinsiyet yaş, kıdem, eğitim durumu ve medeni durum bakımından anlamlı bir fark bulunmamıştır. Aranan anlam ile cinsiyet ve medeni durum açısından anlamlı fark bulunurken, yaş, kıdem ve eğitim durumu yönünden anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Aranan anlam, cinsiyete göre erkeklerde daha yüksek; medeni duruma göre ise bekarlarda evlilere göre daha yüksektir. Bu alanda benzer bir çalışma da Ünal (2015) tarafından yapılmıştır. Bu araştırmada, Samsun ili Atakum, Canik, İlkadım ve Tekkeköy ilçelerindeki kamuya ait ilkokul ve ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin mesleki bağlılıkları üzerinde iş doyumu, yaşam doyumu ve yaşam anlamı değişkenlerinin etkisini araştırılmıştır. Araştırma evreninden tabakalı örnekleme tekniği ile 587 öğretmen araştırmaya dahil edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, öğretmenlerin mesleki bağlılık düzeylerinin *kısmen katılıyorum* düzeyinde, iş doyumlarının *beni orta düzeyde tatmin eder* düzeyinde, yaşam doyumlarının *kısmen katılıyorum* düzeyinde ve sahip oldukları yaşam anlamının ise *belirli bir anlamın varlığı* düzeyinde olduğu bulunmuştur. Araştırmada incelenen dört değişken arasında orta seviyede olumlu yönlü anlamlı ilişkiler olduğu görülmüştür. Ayrıca iş doyumu, yaşam doyumu ve yaşam anlamının birlikte mesleki bağlılığı anlamlı bir biçimde yordadığı belirlenmiştir.

Yaşam amaçları ile ilgili diğer bir araştırmada İlhan ve Özbay (2010) tarafından yapılmıştır. Araştırmanın çalışma grubuna 14 devlet üniversitesinin farklı fakülteleri ve

bölümlerinde eğitimlerine devam eden 18 ila 28 yaşları arasında 777'si erkek, 697'si kız, olmak üzere toplamda 1474 öğrenci alınmıştır. Bu araştırmada bireylerin ihtiyaç doyumu ve yaşam amaçlarının öznel iyi oluş üzerindeki yordama güçleri incelenmiş, ayrıca yaşam amaçları da cinsiyet bakımından karşılaştırılmıştır. Yaşam amaçları cinsiyet bakımından incelendiğinde, kızların kişisel amaçların bütünü ve çevresel amaçlardan da çekici olmayı erkeklerden daha fazla önemsedikleri ortaya çıkmıştır. Bu araştırmada ortaya çıkan en önemli sonuçlardan birisi de, kişisel amaçların öznel iyi oluş durumuna olumlu bir yönde katkı sağladığı; çevresel amaçların ise, öznel iyi oluş durumunun azalmasına sebep olduğu şeklindedir .Yani bireyin ailesine ve topluma katkı sağlama arzusu, insanlarla sağlıklı bir ilişki içinde olmayı istemesi, bedensel sağlığına önem vermesi, bireysel gelişimi ve anlamlı yaşamı hedefleme gibi kişisel amaçlara yönelmenin öznel iyi oluş durumunu artırdığı; zengin olma, ünlü biri olma ve çekici olma gibi çevresel amaçlara yönelmenin ise öznel iyi oluş durumunu azalttığı bulunmuştur

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde yapılan araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplamak için kullanılan araçlar, bu araçlarla verilerin toplanması ve toplanan verilerin nasıl analiz edildiği konusunda bilgilere yer verilecektir.

3.1. Araştırma Modeli

Nicel araştırma paradigmasına sahip bu çalışmada, evli bireylerin evlilik uyumları, yaşam bağlılığı ve yaşam memnuniyeti arasındaki ilişkilerin belirlenmesi ve bu değişkenler aralarındaki ilişkilerin yapısal eşitlik modeli ile sınanması hedeflenmiştir. Bu hedef doğrultusunda araştırmamız, genel tarama modelinin bir alt türü olan ilişkiyel tarama modeline göre gerçekleştirilmiştir.

Genel tarama modelleri, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evrenin tamamı ya da evrenden alınacak bir grup örnek ya da örneklem üzerinde, evren hakkında genel bir yargıya ulaşmak amacıyla yapılan tarama araştırmalarıdır. Genel tarama modelleri tekil ya da ilişkiyel taramalar yapmaya imkân verir (Karasar, 2015). İlişkiyel tarama modelleri, iki ya da daha fazla sayıdaki değişken arasındaki değişimin birlikte var olup olmadığını veya bu değişimin derecesini tespit etmeyi hedefleyen araştırma modelleridir (Karasar, 2015)

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu İstanbul'da yaşayan 23 yaş ile 75 yaş arası toplam 511 evli bireyden oluşmaktadır.

Tablo.1: Katılımcıların Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	Frekans	Yüzde
Kadın	295	57.7
Erkek	216	42.3
Toplam	511	100

Tablo.1'de görüldüğü gibi araştırma katılımcılarının 295'i (%57.7) kadın 216'sı (%42.3) erkektir.

Tablo.2: Katılımcıların Eğitim Durumu

Eğitim durumu	Frekans	Yüzde
İlkokul	55	10.8
Ortaokul	43	8.4
Lise	134	26.2
Üniversite	248	48.5
Lisansüstü	31	6.1
Toplam	511	100

Tablo.2’de görüldüğü gibi katılımcıların eğitim durumu 55’i (%10.8) ilkokul, 43’ü (%8.4) ortaokul, 134’ü lise (%26.2), 248’i üniversite (%48.5) ve 31’i (%6.1) de lisansüstü düzey şeklindedir.

3.3. Veri Toplamada Kullanılan Ölçme Araçları

Bu araştırmada kullanılan veri toplama araçları, Evlilikte Uyum Ölçeği, Yaşam Bağlılığı ve Yaşam Memnuniyeti Ölçeğidir. Bunların dışında katılımcıların demografik özelliklerini tespit etmek için de kişisel bilgi formu kullanılmıştır.

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Katılımcıların yaş, cinsiyet, eğitim durumu, medeni durum, çalışma hakkındaki bilgileri toplamak amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu kullanılmıştır.

3.3.2. Yaşam Bağlılığı Ölçeği

Yaşam Bağlılığı Ölçeği (Scheier ve diğerleri, 2006) Uğur ve Akın(2015) tarafından Türkçeye uyarlanmış, geçerlik ve güvenilirliğini incelenmiştir. Bu geçerlik ve güvenilirlik çalışması Marmara ve Sakarya Üniversitelerinde öğrenim gören 295 üniversite öğrencisi üzerinde yürütülmüştür. Yaşam Bağlılığı Ölçeği (The Life Engagement Test) 6 maddeden ve tek boyuttan (yaşam bağlılığı) oluşan bir ölçme aracıdır. Ölçek 5’li bir derecelendirme sistemi üzerine kurulmuştur. (“1” Hiç katılmıyorum, “5”Tamamen katılıyorum). Ölçekte 1., 3. ve 5. maddeler ters kodlanmaktadır.Yükselen skorlar yüksek seviyede yaşam bağlılığını ifade etmektedir. Doğrulamalı faktör analizinde 6 maddeden ve tek boyuttan oluşan modelin iyi uyum verdiği bulunmuştur. ($\chi^2= 11.50$, $sd= 8$, $RMSEA= .039$, $GFI= .99$, $AGFI= .97$, $IFI= .99$, $NFI= .97$, $NNFI= .98$, $CFI= .99$, $RFI= .94$ ve $SRMR= .032$). Yaşam Bağlılığı Ölçeği’nin

faktör yükleri .22 ile .82, düzeltilmiş madde toplam korelasyon katsayıları ise .22 ile .60 arasında yer almaktadır. Ölçeğin Cronbach Alfa iç tutarlılık güvenirlik katsayısı .74 olarak tespit edilmiştir. Bu bulgular göz önüne alındığında Yaşam Bağlılığı Ölçeği'nin Türkçe formunun geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu söylenebilir.

3.3.3. Evlilik Uyum Ölçeği

Evli bireylerin uyum düzeylerinin saptanması nedeniyle Locke ve Wallace tarafından geliştirilen bu ölçeğin ülkemizde kullanılan formunun geçerlik ve güvenirlik çalışması Tutarel-Kışlak (1999) tarafından yapılmıştır. 15 maddeden meydana gelen bu ölçek, genel evlilik uyumunu ya da niteliğini ölçmekte, bununla birlikte farklı konularda (aile bütçesi, duyguların ifadesi, arkadaşlar, cinsellik, toplumsal kurallar, yaşam felsefesi) anlaşma ya da anlaşamama ile ilişki tarzını (boş zaman, ev dışı etkinlikler, çatışma çözme, güven) ölçmektedir. Ölçekteki maddeler, seçenek sayısına bağlı olarak değişen 0 ile 6 arasında bir puan almaktadır. Buna göre; 1. madde 0–6 puan, 2.–9. maddeler 0–5 puan, 10. ve 14. maddeler 0–2 puan, 11. ve 13. maddeler 0–3 puan, 12. madde de ise eşlerden biri için evde oturmak diğeri için dışarıda bir şeyler yapmak seçeneği işaretlenmişse 0 puan, eşlerin ikisi için de dışarıda bir şeyler yapmak seçeneği işaretlenmişse 1 puan, eşlerin ikisi için de evde oturmak seçeneği işaretlenmişse 2 puan ve 15. madde 0–2 puan arasında değerlendirilmektedir.

Ölçekten alınan toplam puan 0–60 arasında değişmektedir. 43 puanın üzerinde alanlar evlilik ilişkileri açısından uyumlu, altında alanlar ise uyumsuz olarak kabul edilmektedir. Kışlak (1996) ölçeğin güvenirliği için yaptığı çalışmada cronbach alfa katsayısı ve iki yarı güvenirlik katsayısı hesaplamıştır. Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı .80, iki yarı güvenirlik katsayısı da .67 olarak bulunmuştur (Kışlak, 1996).

İlk soruda bireylerin evlilikteki mutluluk düzeylerini en iyi tanımladıkları noktayı (çok mutsuzdan çok mutluya uzanan yedi nokta) işaretlemeleri istenmektedir. İki-dokuz arasındaki sorularda farklı konularla ilgili olarak eşlerin anlaşma-anlaşmazlık derecelerini 6'lı likert üzerinde işaretlemeleri istenmektedir. On ve on beş arasındaki sorularda ise kişilerden evliliklerini en iyi ifade ettiğini düşündükleri cevabı işaretlemeleri beklenmektedir. Ölçekten alınacak puanın yüksek olması evliliğin uyumlu olması anlamını taşımaktadır.

3.3.4. Yaşam Memnuniyeti Ölçeği

Yaşam Memnuniyeti Ölçeği (Lavalley, Hatch, Michalos, &McKinley, 2007) Akın ve Yalnız (2015) tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. Ölçeğin Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirlik analizleri yapılırken, Marmara ve Sakarya Üniversitelerinde okuyan 295 üniversite öğrencisi ile çalışılmıştır. Çalışmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması 21.03 olarak bulunmuştur.Doğrulayıcı faktör analizinde tek boyutlu modelin iyi uyum verdiği görülmüştür ($\chi^2 = 11.46$, $sd = 4$, $RMSEA = .080$, $CFI = .98$, $IFI = .98$, $GFI = .98$, $AGFI = .94$, $SRMR = .033$). Ölçeğin madde toplam korelasyon katsayıları .31 ile .61 arasında yer almaktadır. Ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlık güvenilirlik katsayısı .73 olarak bulunmuştur. Bu bulgular göz önüne alındığında Yaşam Memnuniyeti Ölçeği'nin Türkçe formunun geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu söylenebilir.

3.4. Verilerin Toplanması

Ölçekler, amaçlı örnekleme yöntemi ile tespit edilen katılımcılara araştırmacı ve araştırmamanın yardımcıları tarafından uygulanmıştır. Ölçekler İstanbul ilinde ikamet eden, evli bireylere uygulanmıştır. Araştırma çalışma grubu 23 yaş ile 75 yaş arası evli bireylerden oluşmaktadır. Ölçekler uygulanmadan önce katılımcılara araştırmamanın amacı ve ölçeğin nasıl uygulanacağı hakkında bilgiler verilmiştir. Ölçeklerin uygulanmasında gönüllülük ilkesi esas alınmıştır. Toplamda 600'ü bulan veri sayısı, geçersiz sayılan verilerden dolayı (eksik işaretleme, yarım bırakma, soruları anlayamama...) 511'e düşmüştür. Uygulamalar yaklaşık 20-30 dakika sürmüştür.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırmada, evli bireylerin evlilik uyumları, yaşam memnuniyeti ve yaşama bağlılıkları arasındaki ilişkilerin belirlenmesi ve bu değişkenler aralarındaki ilişkilerin yapısal eşitlik modeli ile sınanması amacıyla yapısal eşitlik modellemesi analizi yapılmıştır. Yapısal eşitlik modellemesi kuramsal bir modeli test etmek için gözlenen ve gizil değişkenler arasındaki nedensel ve karşılıklı ilişkileri ortaya koyan istatistiksel bir yaklaşımdır (Shumacker ve Lomax, 2004). Yapısal eşitlik modellemesi analizi AMOS 19 Programı ile gerçekleştirilmiştir.Ayrıca toplanan verilerin yüzde ve frekans hesapları SPSS 18 paket programı ile gerçekleştirilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

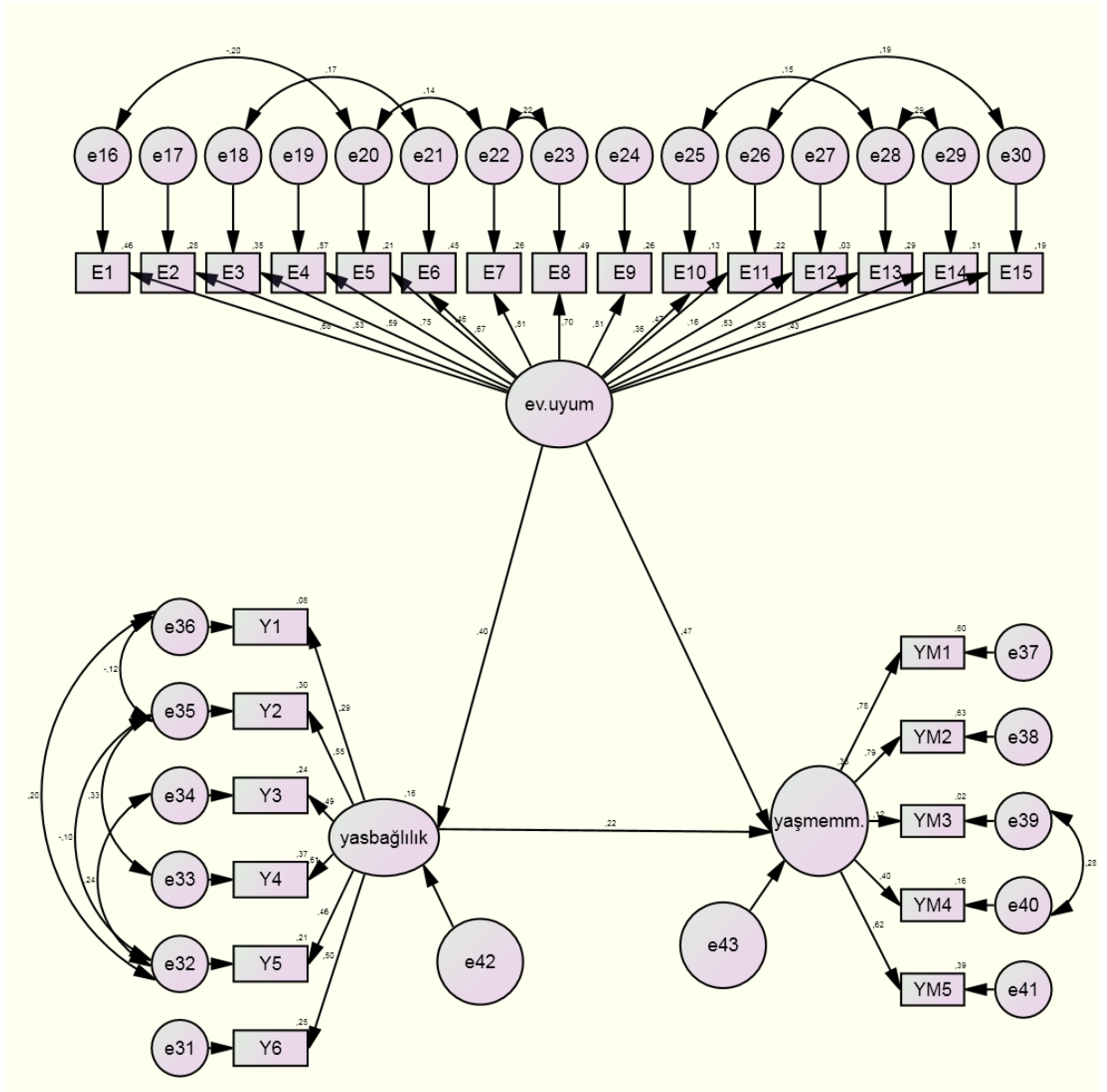
Elde edilen son modelde ($X^2 = 372.5522$, $df = 78$, $p < .001$) bir exogenous, evlilik uyum iki endogenous yaşam memnuniyeti ve yaşam bağlılığı yer almaktadır. Modelde gösterilen yolların her biri istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. The Bentler-Bonett normed fit index (NFI), The Tucker-Lewis coefficient fit index (TLI) ve diğer uyum indeksleri modelin oldukça iyi uyumlu olduğunu göstermiştir (Tablo-3). Modelde yer alan endogenous verileri arasındaki iki yönlü korelasyonların her biri yüksek değerlere sahiptir ve istatistiksel olarak anlamlıdır. Bu durum, çalışmada kullanılan değerler ölçeğinin alt boyutlarının sahip olduğu korelasyon değerlerinden de etkilenmektedir.

Tablo.3: 4.1.Yapısal Eşitlik Modelinin Uyumuna İlişkin İstatistiksel Değerler

<i>Ölçüm</i>	<i>İyi Uyum</i>	<i>Kabul Edilebilir Uyum</i>	<i>Modelin Uyum</i>
(X^2/sd)	≤ 3	$\leq 4-5$	4.77
RMSEA	≤ 0.05	0.06-0.08	0.08
SRMR	≤ 0.05	0.06-0.08	0.08
NFI	≥ 0.95	0.94-0.90	0.90
CFI	≥ 0.97	≥ 0.95	0.96
GFI	≥ 0.90	0.89-0.85	0.90
AGFI	≥ 0.90	0.89-0.85	0.91
TLI	≥ 0.95	0.94-0.90	0.92

Tablo.3'te yer alan uyum değerleri incelendiğinde, $X^2/sd = 4.77$, RMSEA= 0.08, SRMR=0.080, NFI =0.90, CFI = 0.96, GFI =0.90, AGFI= 0.91 ve TLI = 0.92, olarak bulunmuştur. Genel olarak, modelin istenen düzeyde uyum değerlerine sahip olduğu anlaşılmaktadır (Bollen, 1989; Browne ve Cudeck, 1993; Byrne, 2010; Hu ve Bentler, 1999; Kline, 2011; Tanaka ve Huba, 1985). Test edilen tek faktörlü model Şekil.1'te gösterilmiştir. Modelde gösterilen tüm yollar 0.01 düzeyinde anlamlıdır.

Şekil.1: 4.2. Modele İlişkin Yol Analizi

Tablo.4: 4.3. Evli Bireylerin Evlilik Uyumları, Yaşam Bağlılığı ve Yaşam Memnuniyeti Arasındaki Yordayıcı İlişkilere Yönelik Model

Yordayıcı Değişken	Bağımlı Değişken	Toplam Etki	Doğrudan Etki	Dolaylı Etki	Standart Hata	Kritik Değer
Evlilik Uyum	Yaşam Memnuniyeti	0.44	0.44	0	0.18	6.81*
Evlilik Uyum	Yaşam Bağlılığı	0.29	0.29	0	0.24	8.55*
Yaşam Bağlılığı	Yaşam Memnuniyeti	0.17	0.17	0	0.59	4.31*

^aToplam etki = Doğrudan etki + Dolaylı etki, * $p < 0.01$, ** $p < 0.05$.

Tablo 4 incelendiğinde, yaşam memnuniyetini etkileyen önemli bağımsız değişken ($t=6.81$, $p < 0.01$) evlilik uyum değişkeni olduğu görülmektedir. Bu faktöre ilişkin bağlantı katsayı değeri $\beta = 0.44$ olarak bulunmuştur. Evli bireylerin evlilik uyumu ile yaşam memnuniyeti arasındaki yordayıcı ilişkiler incelendiğinde, pozitif yönlü doğrusal bir ilişki olduğu görülmektedir. Başka bir ifadeyle elde edilen bulgular, evli bireylerin evlilik uyumları artmasıyla yaşam memnuniyetinin de artış olacağını ortaya koymaktadır.

Modelde yaşam memnuniyetini etkileyen en önemli ikinci değişkenin ($t = 8.55$, $p < 0.01$) **algılanan yaşam bağlılığı olduğu tespit edilmiştir. Bu faktöre ilişkin bağlantı katsayı değeri $\beta = 0.17$ şeklinde bulunmuştur.** Evli bireylerin, yaşam memnuniyeti ile yaşam bağlılıkları arasındaki yordayıcı ilişkilere bakıldığında, pozitif yönlü doğrusal bir ilişki olduğu görülmektedir. Yani bu araştırmada ortaya çıkan bulgular, evli bireylerin yaşam bağlılıkları arttıkça yaşam memnuniyetlerinin de artacağını ortaya koymaktadır.

Ayrıca test edilen modelde, yaşam bağlılığını etkileyen en önemli bağımsız değişkenin ($t=8.55$, $p < 0.01$) evlilik uyum değişkeni olduğu görülmektedir. Bu faktöre ilişkin bağlantı katsayı değeri $\beta = 0.29$ olarak belirlenmiştir. Evli bireylerin evlilik uyumları ile yaşam bağlılıkları arasındaki yordayıcı ilişkilere bakıldığında, pozitif yönlü doğrusal bir ilişki olduğu görülmektedir. Yani bu araştırmada ortaya çıkan bulgular, evli bireylerin evlilik uyumlarının artmasıyla yaşam bağlılıklarında da artma olacağını ortaya koymaktadır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA

Bu bölümde yapılan çalışmanın analizleri sonucunda ortaya konan sonuçların yorumlanmasına ve tartışılmasına yer verilecektir.

5.1.Sonuçların Tartışılması

Evli bireylerin evlilik uyum, yaşam memnuniyeti ve yaşam bağlılıkları arasındaki yordayıcı ilişkilerin incelenmesini konu alan bu çalışmada ortaya çıkan sonuçlarda bu üç değişken arasında pozitif yönlü doğrusal bir ilişki olduğu görülmektedir. Yani başka bir deyişle bu değişkenlerin aldığı değerlerden biri arttığında diğer değişkenlerde de artış olmaktadır. Şimdi bu değişkenleri inceleyelim.

Yaptığımız araştırmanın bulgularına baktığımızda yaşam memnuniyeti değişkenini etkileyen en önemli değişkenin evlilik uyumu olduğu görülmüştür. Bu bulgular bize evli bireylerin evlilik uyumunda artış olduğunda yaşam memnuniyetlerinde de artış olacağını göstermektedir. Bu alanda evlilik uyumu ve yaşam memnuniyetini inceleyen araştırmalara baktığımızda bu iki değişkeni bir arada ele alan araştırmaların çok az olduğu görülmektedir. Literatürde karşımıza çıkan araştırmalar da bizim araştırma bulgularımızı destekler niteliktedir. Bu araştırmalardan biri olan Şentürk (2013)'ün evli bireylerde evlilik uyumu ile ilişkili değişkenleri araştırdığı çalışmasında ulaşılan veriler analiz edildiğinde evli bireylerde yaşam doyumu ve evlilik uyumu arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Bu alanda yapılan bir diğer çalışma da Zehir (2016)'in yaptığı, yaşam kalitesi ve evlilik uyum düzeyi arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmadır. Bu çalışmada, yaşam doyumu ve evlilik uyum düzeyi arasında anlamlı düzeyde ilişki olduğu görülmüştür. Sonuçlara göre uyumlu evlilik düzeyinde puan alan katılımcıların yaşam doyumunda da daha yüksek puanlar aldıkları tespit edilmiştir. Bu çalışmada elde edilen bulguların da bizim araştırmamızı destekler nitelikte olduğu görülmektedir.

Bizim araştırma bulgularımızı destekleyecek bir araştırma da Çelik ve Tümkeya (2012) tarafından yapılmıştır. Çelik ve Tümkeya (2012) yaptıkları çalışmada öğretim elemanlarının evlilik uyumu ve yaşam kalitesinin iş değişkeni ile ilişkisini incelemiştir. Ve bu araştırma bulgularına göre öğretim görevlilerinin evlilik uyumu ile yaşam doyumları arasında pozitif yönde ve orta düzeyde anlamlı bir ilişki bulunduğu tespit edilmiştir.

Kublay (2013) yaptığı araştırmasında yaşam memnuniyetinin farklı bir yaklaşımı olarak ifade edilebilecek öznel mutluluk ile evlilik uyumu ilişkisini araştırmıştır. Bu araştırmanın elde edilen bulgularında; öznel mutluluğun evlilik uyumunun anlamlı ve en önemli yordayıcısı olduğu görülmektedir. Bireyin hayatındaki rolü açısından evlilik uyumunun bireyin öznel mutluluğu üzerindeki etkisinin beklenildiği gibi yüksek çıktığı görülmüştür. Evli bir bireyin hayatında en çok iletişimde bulunduğu insanlar genellikle eşi ve çocuklarıdır. Bu nedenle aile içi olumlu duygulanım yaşatan olayların fazla olmasının bireyin öznel mutluluğunu olumlu etkilediği gibi evlilik uyumunu da olumlu etkilediği düşünülmektedir. Bu sonuçlar bizim araştırmamızla doğru orantılı olarak görülmektedir.

Yaptığımız araştırmanın bulgularında ortaya çıkan bir diğer sonuç ta evli bireylerin yaşam bağlılıkları arttıkça yaşam memnuniyetlerinin de artacağı yönünde. Yani yaşam memnuniyeti ve yaşam bağlılığı arasında pozitif yönlü doğrusal bir ilişki görülmektedir. Yapılan literatür taraması sonucunda bu iki değişkenin birbiriyle ilişkisini inceleyen böyle bir başka çalışmanın yapılmadığı kanısına varıldığından, yapılan bu çalışmanın araştırmacılara yaşam memnuniyeti ve yaşam bağlılığı konusunda katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmamızın ortaya çıkan bir başka bulgusu da evli bireylerin evlilik uyumu ile yaşam bağlılıkları arasında pozitif yönlü doğrusal bir ilişki olduğu, yani evlilik uyumu artan bireylerin yaşam bağlılıklarının da artacağı bulgusudur. Literatürde bu alandaki araştırmalara bakıldığında evlilik uyumu ile yaşam bağlılığı arasındaki ilişkinin incelendiği başka çalışmalara pek rastlanmadığı görülmüştür.

Evlilik uyumu araştırmacılar tarafından sık ele alınmış ve bu konuda birçok araştırma yapılmıştır. Demir (2016), Erişti (2010) ve Turanlı (2010) yaptıkları araştırmalarda evlilik uyumu ile bağlanma stilleri arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Bir diğer araştırmada Gül (2016) evlilik biçimleri açısından evlilik uyumu ve ilişkilerde yüklenme tarzlarını konu edinmiştir. Özaydınlık (2014) ve Tuzcu (2017) da yaptıkları araştırmalarda evlilik uyumu ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkileri konu edinmiştir. Bunların yanı sıra Gürsoy(2004) kaygı ve demografik değişkenlerinin , İlketenci (2004) problem çözme becerilerinin, Kublay (2013)'da değer tercihleri ve öznel mutluluğun evlilik uyumu ile arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Ve yine, aldatma ve çatışma eğilimi (Polat, 2006), arkadaşlık ilişkileri (Şener ve Terzioğlu, 2008), mizah tarzları (Güngör ve İlhan, 2008), öfke ifade tarzları (Hoşgör,2013),mükemmeliyetçilik (Koydemir,Selişik ve Tezer,2005) evli ve boşanmış kişilerin cinsiyetçilik açısından karşılaştırılması (Güçlü Ergin,2008) gibi konuların da evlilik uyumu ile ilişkisi incelenmiştir. Görüldüğü üzere evlilik uyumu bir çok değişken ile birlikte

ele alınarak araştırmalar yapılmıştır. Ancak yaşam bağlılığı ve yaşam memnuniyeti değişkenleri ile evlilik uyumu ilişkisini ele alan araştırmalar literatürde karşımıza çıkmamıştır.

Evlilik uyumunda etkili olan bir durum da eğitimidir. Tynes, (1990) eğitimi, evlilik uyumuyla etkileşim halinde olan bir değişken olarak kabul eder. Çiftin eğitim seviyeleri aynı ise ailevi roller ve sorumlulukların paylaşılması ihtimali daha fazladır ve bu durumun sonucunda, çiftin her iki üyesinin de memnuniyetinde artış olmaktadır. Tynes (1990) yaptığı çalışmada, eğitim seviyeleri yüksek olan kadın ve eşlerinin, eğitim seviyeleri düşük erkek ve eşlerinden daha fazla evlilik uyumuna sahip olduklarını ifade etmiştir(Akt.Yalçın,2014).Bizim yaptığımız araştırmada da eğitim düzeyine baktığımızda %54,6 oranında lisans ve üstü eğitim seviyesinde oldukları görölmektedir.Bu nedenle ortaya çıkan pozitif değerlerin altında eğitim seviyesinin etkisi olduğu düşünölebilir.Yani eğitim seviyesinin yükselmesi evlilik uyumunun da yükselmesini destekleyen bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır.

ALTINCI BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde yapılan çalışmada çıkan sonuçların değerlendirilmesine ve diğer çalışmalarda yararlı olabilecek önerilere yer verilecektir.

6.1.Sonuçların Değerlendirilmesi

Amacı evli bireylerin evlilik uyum, yaşam memnuniyeti ve yaşam bağlılıkları arasındaki yordayıcı ilişkilerin incelenmesi olan bu araştırma, İstanbul ilinde ikamet eden ve 23 ila 75 yaşları arasında bulunan 295'i (%57,7) kadın ve 216'sı (%42,3) erkek olmak üzere toplam 511 evli birey üzerinde uygulanmış ve sonuçları ortaya konmuş bir araştırmadır.

Bu araştırmadaki katılımcıların eğitim durumuna bakıldığında 55 kişinin ilkokul (%10,8), 43 kişinin ortaokul (%8,4), 134 kişinin lise (%26,2), 248 kişinin lisans (%48,5) ve de 31 kişinin lisansüstü (%6,1) mezunu olduğu görülmektedir.

Bu araştırmada elde edilen bulguların analizi sonucunda yaşam memnuniyetini etkileyen önemli bağımsız değişkenin ($t=6.81, p<0.01$) evlilik uyum değişkeni olduğu görülmektedir. Bu faktöre ilişkin bağlantı katsayı değeri $\beta= 0.44$ olarak bulunmuştur. Evli bireylerin evlilik uyumu ile yaşam memnuniyeti arasındaki yordayıcı ilişkiler incelendiğinde, pozitif yönlü doğrusal bir ilişki olduğu görülmektedir. Başka bir ifadeyle elde edilen bulgular, evli bireylerin evlilik uyumları artmasıyla yaşam memnuniyetinin de artış olacağını ortaya koymaktadır.

Yine bu araştırmada ortaya çıkan bir başka sonuçta da yaşam memnuniyetini etkileyen en önemli ikinci değişkenin ($t= 8.55, p<0.01$) algılanan yaşam bağlılığı olduğu tespit edilmiştir. Bu faktöre ilişkin bağlantı katsayı değeri $\beta= 0.17$ şeklinde bulunmuştur. Evli bireylerin, yaşam memnuniyeti ile yaşam bağlılıkları arasındaki yordayıcı ilişkilere bakıldığında, pozitif yönlü doğrusal bir ilişki olduğu görülmektedir. Yani bu araştırmada ortaya çıkan bulgular, evli bireylerin yaşam bağlılıkları arttıkça yaşam memnuniyetlerinin de artacağını ortaya koymaktadır.

Ve bu araştırmada ortaya çıkan bir başka sonuçta da yaşam bağlılığını etkileyen en önemli bağımsız değişkenin ($t=8.55, p<0.01$) evlilik uyum değişkeni olduğu görülmektedir. Bu faktöre ilişkin bağlantı katsayı değeri $\beta= 0.29$ olarak belirlenmiştir. Evli bireylerin evlilik

uyumları ile yaşam bağılıkları arasındaki yordayıcı ilişkilere bakıldığında, pozitif yönlü doğrusal bir ilişki olduğu görülmektedir. Yani bu araştırmada ortaya çıkan bulgular, evli bireylerin evlilik uyumlarının artmasıyla yaşam bağılıklarında da artma olacağını ortaya koymaktadır.

6.2.Öneriler

Bu yapılan araştırmada elde edilen sonuçlar doğrultusunda araştırmacı ve uygulayıcılara yönelik öneriler bu bölümde yer almaktadır.

1.Bu araştırmada evli bireylerin verileri, eşlerinin verileri ile eşleştirilmemiştir. Bazı katılımcıların eşleri de araştırmaya katılmamışlardır. Bu araştırma, eşlerin verileri birlikte alınarak ve eşleştirilerek tekrarlanabilir. Yani aynı değişkenler, evli çiftlerden oluşan bir katılımcı grubuyla araştırılabilir.

2. Bu araştırma sadece İstanbul ilinde ikamet eden evli bireylerle yapılmıştır. Araştırmanın sonuçlarının genellenebilir olması için bu çalışma daha geniş örneklem grupları ile ve farklı illerde benzer örneklerle araştırmalar yapılarak karşılaştırmalı çalışmalar ortaya konabilir.

3.Bu araştırmada incelenen değişkenlerin daha önce birlikte araştırılmış olmaması açısından literatüre önemli bir katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

4.Bu araştırmada çıkan sonuçların evlilik ve aile danışmanları tarafından bilinmesi ve danışmalarda bu değişkenlerin üzerinde durularak danışanların yaşam memnuniyeti ve yaşam bağılılığı konusunda desteklenmesinin evlilik uyumuna katkıda bulunulacağı düşünülmektedir.

5.Yaşam memnuniyeti değişkeni ile ilgili araştırmalarda daha çok iş doyumunu ile ilgisinin incelendiği, evlilik uyumuna etkileri üzerinde ise çok az sayıda araştırma bulunduğu tespit edilmiştir. Araştırmacıların bu alandaki eksikliği gidermek ve daha sağlam bir literatür oluşturmak için bu konuda araştırmalara yönelmelerinin gerekli olduğu düşünülmektedir.

6.Yaşam bağılılığı değişkeni ile ilgili araştırmalara literatürde fazla rastlanmadığı gözlenmiştir. Yapılan araştırmalarda yaşam bağılılığı değişkeninin, daha çok yaşam anlamı kavramı ile birlikte ele alındığı ve gençler üzerinde yapıldığı gözlenmiştir. Evlilik uyumu ile ilgili araştırmalarda bulunan araştırmacıların yaşam bağılılığı ile ilgili eksikliği gidermek ve daha sağlam bir literatür oluşturmak için bu konuda araştırmalara yönelmelerinin gerekli olduğu düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

Acar, M.(2009), *Zihinsel ve fiziksel özürlü çocuğa sahip anne ve babaların yaşam doyumu ve umutsuzluk düzeylerinin incelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) .Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü , Konya.

Açık, Ö. (2008). *Evlilik uyumu ve bağlanma stilleri arasındaki ilişki*. (Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi). Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü , İzmir.

Adler, A, (2010). *Yaşamın Anlamı*. Ankara: Alter Yayıncılık.

Ağbektas, A.(2016). *Yaşam memnuniyeti araştırmasında istatistiksel tekniklerin kullanılması -Sivas il örneği-*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.

Akbaş, M. (2008). *Endüstri meslek liselerinde görev yapan öğretmenlerin evlilik uyumları ile öğretmenlik tutumları arasındaki ilişki*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü , İstanbul.

Akın, A. ve Yalnız, A. (2015). Yaşam memnuniyeti ölçeği (YMÖ) Türkçe formu: Geçerlik ve güvenirlik çalışması . *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*. 14(54): 95-102.

Arda, Ş.(2011). *Kanser hastalarında yaşamda anlamın incelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü , İstanbul.

Aydemir, S. (2015). *Otizmlı çocukların ebeveynlerinin evlilik uyumlarının, başa çıkma stratejilerinin ve sosyal destek algılarının incelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Baltaş, A. Baltaş, Z. (2008). *Stres ve Başa Çıkma Yolları* (25.Basım). İstanbul: Remzi Kitabevi.

Bacanlı, H (1999). Eş tercihleri. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(15),7-16.

Beşpınar, F.U. (2014). *Toplumsal Cinsiyet ve Aile*, Türkiye Aile Yapısı Araştırması Tespitler, Öneriler, Araştırma ve Sosyal Politika Serisi 07, Birinci Basım, 2014, İstanbul.

Bıykoğlu, E. B.(2012).*Evlilik uyumunun mükemmeliyetçilik özellikleri, stresle başa çıkma stratejileri ve cinsiyet açısından incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Browne, M. W. ve Cudeck, R. (1993). Alternative ways of assessing model fit. *Sage Focus Editions*, 154, 136-136.

Bülbül,Ş. ve Giray,S.(2012).İş ve özel yaşam (iş dışı yaşam) memnuniyeti arasındaki ilişki yapısının doğrusal olmayan kanonik korelasyon analizi ile incelenmesi. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt/Vol.: 12 - Sayı/No: 4 (101-114)

Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem.

Byrne, B. M. (2010). *Structural equation modeling with AMOS: Basic concepts, applications, and programming (2nd ed.)*. New York: Taylor and Francis.

Can Y. ve Soyer F. (2008). Mesleki ve sosyo- ekonomik beklenti ile yaşam tatmini arasındaki ilişki: Beden eğitimi öğretmenleri üzerinde bir araştırma. *Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi* 10 (4), 24-33.

Canbay, H. (2010). *Lise öğrencilerinin öznel iyi oluş düzeyleri ile sosyal beceri düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Corey, G. (2008). *Psikolojik danışma, psikoterapi kuram ve uygulamaları: Theory and practice of counseling and psychotherapy* (Çev. Tuncay Ergene). Ankara :Mentis Yayıncılık.

Çağ Pınar ve Yıldırım İbrahim.(2013). Evlilik doyumunu yordayan ilişki ve kişisel değişkenler, *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4 (39), 13-23

Çaplı, O. (1992). *Evlenmeye Hazır mısınız?* , Ankara : Bilgi Yayınevi

Çeçen-Eroğul,A.R. ve Dingiltepe,T. (2012). Parçalanmış ve Tam Aileye Sahip Ergenlerin Yaşam Doyumu Düzeyleri ile Yaşam Kalite Düzeylerinin Karşılaştırılması *İlköğretim Online*, 11(4), 1077-1086, <http://ilkogretim-online.org.tr> Erişim Tarihi:04.01.2018

Çelik, M. (2006). *Evlilik doyum ölçeği geliştirme çalışması* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

Çelik, M. C., Tümkaya, S. S. (2012). Öğretim Elemanlarının Evlilik Uyumu ve Yaşam Doyumlarının İş Değişkenleri ile İlişkisi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)* 13 (1), 223-238.

Demir,D.(2016). *Evlilik uyumu ile bağlanma stilleri ve kişilerarası problem çözme davranışı arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü , İstanbul.

Demiray, Ö. (2006).*Evlilikte uyumun demografik özelliklere göre incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Diyarbakır.

Dönmez, M. M. (2007) *Meslek lisesi öğrencilerinin atılganlık düzeylerine göre yaşam doyumunu ve duyguları ifade etme eğilimlerinin karşılaştırılması* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Duman, M. (2012). *Mizaç ve karakter özelliklerinin evlilik uyumu ve cinsiyet açısından incelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).MÜ . Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin.

Erbek E, Beştepe E, Akar H ve ark. (2005) .Evlilik Uyumu. *Düşünen Adam* 18:39-7.

Erişti, A (2010). *Bağlanma stilleri, kişilik özellikleri ve evlilik uyumu arasındaki ilişki*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Ersanlı, K ve Kalkan, M (2008). *Evlilik ilişkilerini geliştirme*. Ankara : Nobel Yayınları.

Eryılmaz, A. (2012). Pozitif psikoterapi bağlamında yaşam amaçları belirleme ölçeğinin üniversite öğrencileri üzerinde psikometrik özelliklerinin incelenmesi. *Klinik Psikiyatri*, 15, 166-174.

Fıfıloğlu, Hürol. (1992) Lisansüstü Öğrencilerin Evlilik Uyumu. *Türk Psikoloji Dergisi*, no. 28: 16-23.

Frankl, V.E. (2009). *İnsanın anlam arayışı* (4. Baskı) İstanbul: Okuyan Us Yayınları.

Geçtan, E. (1984). *Çağdaş yaşam ve normal dışı davranışlar*, (3. Baskı). Ankara : Maya Yayıncılık.

Geçtan, E (2000). *Psikanaliz ve sonrası*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Genç, G.(2016).*Fert yaşam memnuniyetini etkileyen faktörler: Bir meta analiz çalışması*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.

Gökmen, A. (2001). *Evli eşlerin birbirine yönelik kontrolçülük ve bağımlılık algılarının evlilik doyumu üzerindeki etkisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Güçlü Ergin,N.(2008). *Evli ve boşanmış kişilerin evlilik uyumu ve cinsiyetçilik açısından karşılaştırılması*(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,Ankara.

Gül,G.(2016). *Evlilik biçimleri açısından evlilik uyumu, ilişkilerde yükleme tarzları ve psikolojik dayanıklılık değişkenlerinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü , İstanbul

Gülsün,M.,Ak,M. ve Bozkurt,A.(2009) Psikiyatrik açıdan evlilik ve cinsellik.*Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*- 2009; 1: 68-79 www.cappsy.org/archives/vol1/ Çevrimiçi yayım tarihi: 27 Temmuz 2009 erişim tarihi :04/01/2018

Güner, K.Z. (2014). *Erken dönem uyumsuz şemalar, ilişkilerdeki bilişsel süreçler, yüklemeler, evlilikte sorunlarla başa çıkma yollarının evlilik uyumu ile ilişkisi* (Yüksek Lisans Tezi). Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Güngör, H.C. ve İlhan T. (2008). Evlilik uyumu ve mizah tarzları arasındaki ilişkiler. *Aile ve Toplum Eğitim-Kültür ve Araştırma Dergisi*. Sayı: 13, Cilt: 4. 97-106.

Gürkan, B. ve Dirik, G. (2009). Üniversite öğrencilerinde intihar düşünce ve davranışları ile ilişkili faktörler: Yaşamı sürdürme nedenleri ve baş etme yolları, *Türk Psikoloji Yazıları*, Aralık 2009, 12 (24), 58-69

Gürsoy, F.Ç. (2004) *Kaygı ve demografik değişkenlerin evlilik uyumu ile ilişkisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.

Güvenç, B. (1984). *İnsan ve kültür*, (Geliştirilmiş 4. Basım). İstanbul: Remzi Kitabevi.

Hoşgör, T.E. (2013). *Evli çiftlerin öfke ifade tarzları ile evlilik uyumunun incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Hu, L. T. ve Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal*, 6 (1), 1-55.

İlhan, T. ve Özbay, Y. (2010) Yaşam amaçlarının ve psikolojik ihtiyaç doyumunun öznel iyi oluş üzerindeki yordayıcı rolü, *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(34), 109-118

İlkketenci, R. (2004). *Evli bireylerin problem çözme becerileri ve evlilik uyumları arasındaki ilişki* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya

Kahraman, Z. (2011). *Bir evlilik ve aile hayatı eğitim programının evli kadınlarda evlilik uyumuna ve aile sistemine etkisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Kahyaoğlu, O. (2008). *Yaşam memnuniyeti ve yaşam memnuniyetini etkileyen değişkenler ile ekonometrik uygulama: Türkiye örneği* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Kalkan, M. (2002). *Evlilik ilişkisini geliştirme programının, evlilerin evlilik uyum düzeyine etkisi* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). On Dokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.

Kangal,A.(2013). Mutluluk üzerine kavramsal bir değerlendirme ve Türk hane halkı için bazı sonuçlar. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi* 12(44): (214-233)

Karasar, Niyazi. (2015), *Bilimsel araştırma yöntemi*, 28. Baskı, Ankara: Nobel Yayıncılık.

Kartal Seçil Eda, Yirci Ramazan ve Özdemir Tuncay Yavuz (2015). Öğretmenlerde algılanan örgütsel destek düzeyi ile yaşam memnuniyeti arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*. 24: 477-504.

Keskinoğlu, M. Ş (2007) *Beyaz Sayfa* İstanbul :Akademi Yayınları.

Kıraç, F. (2013).Üniversite öğrencilerinde dindarlık eğilimi ve anlam duygusu mukaddime *Mardin Artuklu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (7), 165-177.

Kline, R. B. (2011), *Principles and practice of structural equation modeling*. New York: The GuilfordPress.

Korkmaz, M., Germir, H., Yücel, A. Ve Gürkan, A. (2015). Yaşam Memnuniyeti Üzerinde Etkili Olan Sosyodemografik Bileşenler Üzerine Bir Analiz. *Uluslararası Hakemli Psikiyatri ve Psikoloji Araştırmaları Dergisi*, 2015, 3(2): 79- 111.

Koydemir, S., Selşik, Z. E. S. ve Tezer, E. (2005). Evlilik uyumu ve mükemmeliyetçilik boyutları arasındaki ilişkiler. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*. 23 (3), 69-75.

Köknel, Ö (1993). *İnsanı anlamak*, 4. Baskı, İstanbul: Altın Kitaplar.

Köknel, Ö (1994). *İnsanı anlamak*, 5. Baskı, İstanbul: Altın Kitaplar.

Kublay, D. (2013). *Evlilik uyumu: Değer tercihleri ve öznel mutluluk açısından incelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü ,Trabzon

Kuşut, O. (2013). *Said Nursi'de aile sosyolojisi ve ahlak*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Iğdır .

Kutlar A., Işık T. T. ve Torun P. (2013). Kadının yaşam memnuniyetini belirleyen faktörler: Adıyaman, Isparta, Kocaeli örneği. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*. 14(2): 145-159.

Kümbül Güler B. ve Emeç H. (2006). Yaşam memnuniyeti ve akademik başarıda iyimserlik etkisi. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*. 21(2): 129-149.

Mert, M., ve Ardahan, F. (2014). Yaşam doyumu duygusal zeka ve rekreatif doğa sporları yapmanın bireylerin ekolojik algısı üzerine etkisi: Türkiye örneği. *Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi*, 12(4), 50-69.

Özabacı, N. (2009). *Evlilik okulu projesi*. H. Yavuzer (Ed.). Evlilik Öncesi İlişkiler (48-60). İstanbul: Remzi Kitabevi.

Özaydınlık, Ş. (2014). *Evlilik çiftlerin evlilik uyumu ile kişilik özellikleri ve romantik ilişkilerindeki sosyal ilginin incelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Özgüven, İ. E. (2000). *Evlilik ve aile terapisi*. Ankara: PDREM Yayınları.

Özgüven İ.E. (2001) *Ailede iletişim ve yaşam* Ankara: PDREM Yayınları ,

Özgüven İ.E. (2014). *Evlilik ve aile terapisi*, 3. Basım, İstanbul: Nobel Yayın.

Öztan, B. (2000). *Aile Hukuku*. Ankara: Turan Kitabevi.

Özügürlü, K. (1985). *Evlilik raporu*, İstanbul: Altın Kitaplar.

Pehlivan K. (2006) Psikiyatrik kadın hastalarda evlilik ve ebeveyn olma: Bir gözden geçirme *Düşünen Adam Dergisi*, Cilt: 19, Sayı: 3, syf:143-154

Polat, D. (2006). *Evli bireylerin evlilik uyumları, aldatma eğilimleri ve çatışma eğilimleri arasındaki ilişkilerin bazı değişkenler açısından incelenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Poroy, A. (2006). *Cinsellik El Kitabı*. İstanbul: Alfa Yayınları.

Sardoğan, M.E., Karahan, T.F. (2005). Evli bireylere yönelik bir insan ilişkileri beceri eğitimi programı'nın evli bireylerin evlilik uyum düzeylerine etkisi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*. 38,(2), 89-102.

Saygılı, M., Onay, Ö. , Ayhan, M . (2018). Kişilik özellikleri bağlamında yaşam memnuniyeti üzerine bir araştırma. *Yorum-Yönetim-Yöntem Uluslararası Yönetim-Ekonomi Ve Felsefe Dergisi*,5(2), 61-72. retrieved from <http://dergipark.gov.tr/yorumyonetim/issue/32773/370909>

Sayın, Ö. (1990). *Aile sosyolojisi : Ailenin toplumdaki yeri*. İzmir : Ege Üniversitesi Basımevi.

Schumacker, R. E. & Lomax, R. G. (2004). *A Beginner's Guide to Structural Equation Modelling*. London: Lawrence Erlbaum Associates, Publishers.

Selçukoğlu, Z. (2001). *Araştırma görevlilerinde tükenmişlik düzeyi ile yalnızlık düzeyi ve yaşam doyumu arasındaki ilişkinin bazı değişkenler açısından değerlendirilmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,Konya.

Selim, S. (2010). Avrupa Birliği Ülkeleri ve Türkiye'de Bireysel Yaşam Tatmini ve Mutluluk Düzeylerini Etkileyen Faktörlerin Karşılaştırmalı Analizi Tübitak Proje No: 108K516, Manisa.

Şahin, Ş. (2008), *Beden eğitimi öğretmenlerinin tükenmişlik ve yaşam doyumu düzeyleri* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü ,Mersin

Şendil, G , Korkut, Y . (2008). Evli çiftlerdeki çift uyumu ve evlilik çatışmasının demografik özellikler açısından incelenmesi. *Psikoloji Çalışmaları Dergisi*, 28 (0), 15-34.

Şenel, H.G. (2009). *Evlilik okulu projesi*. H. Yavuzer (Ed.). Eş Seçimi Kararı (61- 74). İstanbul: Remzi Kitabevi.

Şener, A. (2002). *Ailede eşler arası uyuma etki eden faktörlerin araştırılması*. (Yayımlanmış Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Şener, A. (2009). Yaşlılık, yaşam doyumu ve boş zaman faaliyetleri, *Çağın Polisi Dergisi*, Sayı 93, Ankara. <http://www.sdergi.hacettepe.edu.tr.yasamdoyumu.pdf> erişim tarihi 31.10.2017

Şentürk,S.(2013).*Evli bireylerde evlilik uyumu ile ilişkili değişkenlerin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).T.C. Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü , İstanbul.

Tanaka, J. S. ve Huba, G. J. (1985). A fit index for covariance structure models under arbitrary GLS estimation. *British Journal of Mathematical and Statistical Psychology*, 38(2), 197-201.

Tarhan, N. (2012a). *Evlilik psikolojisi*. İstanbul: Timaş Yayınları.

Tarhan, N. (2012b). *Duyguların psikolojisi*. İstanbul: Timaş Yayınları

Tarhan, N. (2014). *Aşk terapi*. İstanbul:Timaş Yayınları

Taş,İ.(2011). *Öğretmenlerde yaşamın anlamı yaşam doyumu sosyal karşılaştırma ve iç- dış kontrol odağının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.

Taşçı, A. İ. (2010). *Cinsel Eğitim*. İstanbul: İz Yayınları.

Tazegül,Ü.(2016) . Elit düzeydeki tenisçilerin yaşama bağlılık düzeyleri ile bedenlerini beğenmeleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(32), 468-474.

Tazegül,Ü.(2017). Sporcuların kişilik özellikleri ile yaşama bağlılıkları arasındaki ilişkinin belirlenmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(39), 587-594.

Tomrukçu, T. (2010). *Özel ve kamuya ait ilköğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin yaşam ve iş doyumu düzeyleri* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).OMÜ. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.

Turanlı, P. (2010). *Orta yetişkinlikte evlilik uyumu ile benlik saygısı ve bağlanma stilleri arasındaki ilişkinin saptanması* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü , İstanbul.

Tutarel-Kışlak, Ş. (1999). Evlilikte uyum ölçeğinin (EUÖ) güvenirlik ve geçerlik çalışması. *3P Psikoloji, Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi*, 7(1), 50-57.

Tutarel Kışlak, Ş. ve Çabukça, F. (2002). Empati ve demografik değişkenlerin evlilik uyumu ile ilişkisi. *Aile ve Toplum Dergisi*, 2(5), 35-42.

Tuzcu, A. (2017). *Evlü bireylerde kişilik özelliklerinin evlilik uyumu ve evlilik doyumu üzerine etkisi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü , İstanbul

Tümkaya, S., Hamarta, E., Deniz, M., Çelik, M., ve Aybek, B. (2016). Duygusal Zeka Mizah Tarzı Ve Yaşam Doyumu: Üniversite Öğretim Elemanları Üzerine Bir Araştırma. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(30). <http://www.pdrdergisi.org/index.php/pdr/article/view/238> Erişim Tarihi: 04.01.2018

Uğur, E. ve Akın, A. (2015). Yaşam bağlılığı ölçeği Türkçe formu: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi* 4(2), 424-432.

Ulu, S. (2008). *Yetişkinlikte algılanan anne baba tutumları ve evlilik uyumu arasındaki ilişkiler* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Uzel, A. (2015). *Evlilik ilişkisi içerisinde çiftler arasında cinsel doyumun, evlilik uyumu ve benlik saygısı üzerindeki etkilerinin incelenmesi.* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Ünal , A.(2015). *İş doyumu, yaşam doyumu ve yaşam anlamı değişkenlerinin ilkökul ve ortaokul öğretmenlerinin mesleki bağlılıkları üzerine etkisi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ondokuzmayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun.

Üncü, S. (2007). *Duygusal zeka ve evlilik doyumu ilişkisi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Ankara.

Yalçın,H.(2014). Evlilik uyumu ile sosyo-demografik özellikler arasındaki ilişki.*Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*,Şubat 2014, 3(2),250-261.

Yalom, I. D. (1980). *Varoluşçu psikoterapi*. İstanbul: Kabalcı Yayınevi.

Yavuzer, H. (2005). *Çocuk Psikolojisi* (28. Basım). İstanbul: Remzi Kitabevi.

Yetim, Ü. (1991). *Kişisel projelerin organizasyonu ve örüntüsü açısından yaşam doyumu*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Yıldırım, İ.(1992).*Evli bireylerin uyum düzeylerini etkileyen bazı etmenler* (Yayınlanmamış Doktora Tezi).H.Ü.Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Yıldırım, İ. (1993). Farklı Sosyo-Ekonomik Düzeydeki Evli Bireylerin Uyum Düzeyleri . *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*,1(4). <http://www.pdrdergisi.org/index.php/pdr/article/view/433> Erişim tarihi :03/12/2017

Yıldız, Y. (2012). *İlişkiye ilişkin inançların evlilik uyumunu yordaması* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü,Muğla.

Yılmaz, A. (2000). *Eşler arasındaki uyum ve çocuğun algıladığı anne- baba tutumu ile çocukların, ergenlerin ve gençlerin akademik başarıları ve benlik algıları arasındaki ilişkiler* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Yılmaz, A (2001). Eşler arasındaki uyum: Kuramsal yaklaşımlar ve görgül çalışmalar. *Aile ve Toplum Eğitim Kültür ve Araştırma Dergisi*, 4(4), 49-58.

Zehir, T. (2016). *Evlilik uyumu ve yaşam kalitesi arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

EKLER

Ek.1.Kişisel Bilgi Formu

Ek. 2.Yaşam Bağlılığı Ölçeği

Ek. 3.Yaşam Memnuniyeti Ölçeği

Ek. 4.Evlilik Uyumu Ölçeği

Değerli Arkadaşlar,

Elinizdeki ölçekler “düzenlenmiş bilimsel bir araştırmaya aittir. Size en uygun seçeneğe (X) koyarak işaretleyiniz. İsim belirtmenize gerek yoktur. Bilgiler yalnızca araştırma amaçlı kullanılacak olup başka hiçbir kişi veya kurum tarafından görülmeyecektir. Araştırmamızda kişisel bilgilerin korunması ve özel hayatın mahremiyetinin korunması esastır. Araştırmanın sağlıklı ve geçerli sonuçlara ulaşabilmesi için vereceğiniz cevapların samimi ve doğru olmasının çok büyük önemi bulunmaktadır. Bu aynı zamanda sizin bilime yapacağınız pozitif bir katkı olacaktır. Bu formlarla ilgili özel görüşünüz varsa görüşlerinizi soru kâğıtlarının arkasına okunaklı bir şekilde yazabilirsiniz. Değerli katkılarınız, içten, samimi yanıtlarınız ve ayırdığınız zaman için çok teşekkürler.

Emine SAKARYA

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü RPD Bölümü
Yüksek Lisans Öğrencisi

Doç. Dr. Bülent DİLMAÇ (Danışman)

BÖLÜM 1

1. Cinsiyet	☐ Kadın	☐ Erkek			
2. Yaşınız :.....					
3. Eğitim Durumunuz:	☐ İlkokul	☐ Ortaokul	☐ Lise	☐ Üniversite	☐ Lisansüstü
4. Çalışıyor musunuz?	☐ Hayır	☐ Evet ise			
5. Aylık Geliriniz:	☐ 500-1500	☐ 1500-3000	☐ 3000 ve üzeri		
Mesleğiniz:.....					
6. Kaç Aylık/Yıllık Evlisiniz?.....					
7. Kaç Yaşında Evlendiniz?.....					
8. Nasıl Evlendiniz?	☐ Tanışarak	☐ Görücü Usulü İle	☐ Diğer.....		
9. Eşinizle Yakınlık Dereceniz	☐ Yakın Akraba	☐ Uzak Akraba	☐ Akrabalık Yok		
10. Eşinizle Aranızda Kaç Yaş Var?	☐ Yaş Farkı Yok	☐ 1-3	☐ 4-6	☐ 7-10	☐ 10 Üzeri
11. Kaç Çocuğunuz Var?.....					
12. 18 Yaşına Kadar Yaşamınızın Çoğunluğunu Geçirdiğiniz Yer?	☐ İl	☐ İlçe	☐ Köy		
13. Şu an Oturduğunuz Yer?	☐ İl	☐ İlçe	☐ Köy		
14. Aileniz Evliliğinizi Onayladı Mı?	☐ Evet	☐ Hayır			
15. Evinizde Siz, Eşiniz Ve Çocuklarınızdan Başka Yaşayan Kimse Var Mı?	☐ Evet	☐ Hayır			

BÖLÜM 2

Aşağıda bireylerin yaşama bağlanmalarına ilişkin bazı ifadeler yer almaktadır. Her ifadenin karşısında bulunan; **(1) Hiç Katılmıyorum (2) Katılmıyorum (3) Kararsızım (4) Katılıyorum ve (5) Tamamen Katılıyorum** anlamına gelmektedir. Lütfen her ifadeye mutlaka TEK yanıt veriniz ve kesinlikle BOŞ bırakmayınız. Sizi tanımlayan en uygun yanıtları vereceğinizi ümit eder katkılarınız için teşekkür ederim.

1	Yaşamımda çok fazla amacım yok.	1	2	3	4	5
2	Bana göre yaptıklarımın tamamı değerlidir.	1	2	3	4	5
3	Yaptıklarımın çoğu bana değersiz ve önemsiz görünür.	1	2	3	4	5
4	Yaptıklarımın çok değer veririm.	1	2	3	4	5
5	Yaptığım şeylere çok fazla önem vermem.	1	2	3	4	5
6	Yaşamak için bir çok nedenim vardır.	1	2	3	4	5

BÖLÜM 3

Lütfen aşağıdaki ifadeleri okuduktan sonra kendinizi değerlendirip sizin için en uygun seçeneğin karşısına çarpı (X) işareti koyunuz.		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Bazen Katılmıyorum	Kararsızım	Bazen Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1	Hayatımdan memnunum.	1	2	3	4	5	6	7
2	Yaşamımı dolu dolu yaşıyorum.	1	2	3	4	5	6	7
3	Yaşamımı bir bütün olarak değerlendirdiğimde hedeflerime ulaşamadığımı düşünüyorum.	1	2	3	4	5	6	7
4	Yapmak istediğim her şeyi yapamadığım için yaşamımdan memnun değilim.	1	2	3	4	5	6	7
5	Yaşamımda şu anda her şey yolunda gidiyor.	1	2	3	4	5	6	7

BÖLÜM 4

Aşağıda eşlerin evlilik ilişkileri ile ilgili olarak 15 madde bulunmaktadır. Her maddeyi dikkatlice okuduktan sonra size uygun olan seçeneği işaretleyiniz. Lütfen hiç bir ifadeyi boş bırakmayınız. İçten ve doğru verdiğiniz yanıtlar için teşekkür ederiz.

1. Aşağıdaki ölçek çizgisi üzerinde, her şeyi ile **evliliğinizdeki mutluluk düzeyini en iyi temsil ettiğine inandığınız noktayı** daire içine alınız. Ortadaki “mutlu” sözcüğü üzerindeki nokta, çoğu kişinin evlilikten duyduğu mutluluk derecesini temsil eder ve ölçek kademeli olarak sol ucunda evliliği çok mutsuz olan küçük bir azınlığı, sağ ucunda ise evliliği çok mutlu küçük bir azınlığı temsil etmektedir.

* * * * *

Çok Mutsuz

Mutlu

Çok Mutlu

Aşağıdaki maddelerde verilen konular hakkında, siz ve eşiniz arasındaki anlaşma ya da anlaşmazlık derecesini yaklaşık olarak (X) şeklinde belirtiniz. Lütfen her maddeyi değerlendiriniz.

	Her zaman anlaşırız	Hemen her zaman anlaşırız	Ara sıra anlaşamadığımız olur	Sıklıkla anlaşamayız	Hemen her zaman anlaşamayız	Her zaman anlaşamayız
2. Aile bütçesini idare etme	()	()	()	()	()	()
3. Boş zaman etkinlikleri	()	()	()	()	()	()
4. Duyguların ifadesi	()	()	()	()	()	()
5. Arkadaşlar	()	()	()	()	()	()
6. Cinsel ilişkiler	()	()	()	()	()	()
7. Toplumsal kurallara uyma (doğru, iyi veya uygun davranış)	()	()	()	()	()	()
8. Yaşam felsefesi	()	()	()	()	()	()
9. Eşin akrabalarıyla anlaşma	()	()	()	()	()	()

Lütfen evliliğinizi **en iyi ifade ettiğine inandığınız** bir cevabın yanındaki kutucuğu (X) şeklinde işaretleyiniz.

10. Ortaya çıkan uyumsuzluklar genellikle:

- Erkeğin susması ile
- Kadının susması ile
- Karşılıklı anlaşmaya varılarak sonuçlanır.

11. Ev dışı etkinliklerinizin ne kadarını eşinizle birlikte yaparsınız?

- Hepsini
- Bazılarını
- Çok azını
- Hiç birini

12. Boş zamanlarınızda genellikle aşağıdakilerden hangisini tercih edersiniz?

- Dışarıda bir şeyler yapmayı
- Evde oturmayı

Eşiniz genellikle aşağıdakilerden hangisini yapmayı tercih eder?

- Dışarıda bir şeyler yapmayı
- Evde oturmayı

13. Hiç evlenmemiş olmayı istediğiniz olur mu?

- Sık sık
- Arada sırada
- Çok seyrek
- Hiçbir zaman

14. Hayatınızı yeniden yaşayabilseydiniz;

- Aynı kişiyle evlenirdiniz
- Farklı bir kişiyle evlenirdiniz
- Hiç evlenmediniz

15. Eşinize güvenir, sırlarınızı ona açar mısınız?

- Hemen hemen hiçbir zaman
- Nadiren
- Çoğu konularda
- Her konuda

ÖZGEÇMİŞ

Ben Emine Sakarya.1972 İstanbul doğumluyum. İlk,orta ve lise öğrenimimi İstanbul'da bitirdim.1990 yılında İstanbul Üniversitesi Psikoloji Bölümünü kazanarak lisans eğitimime başladım.1994 yılında bu bölümden mezun oldum.1994-1996 yılları arasında özel bir şirkette çalıştım.1996 yılında Milli Eğitim Bakanlığı'na öğretmen olarak başvurduğum ve sınıf öğretmeni olarak atandım. 2012 yılında alan değişikliği yaparak rehber öğretmenliğe geçiş yaptım. 2013 yılında Süleyman Demirel Üniversitesi bünyesinde yapılan 450 saatlik Aile Danışmanlığı Eğitimi aldım.2016 yılı Şubat döneminde de İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesinde Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık alanında yüksek lisans eğitimime başladım. Şimdi halen Küçükçekmece ilçesinde bir devlet okulunda rehber öğretmen olarak çalışmaktayım. Evli ve 2 çocuk annesiyim.

